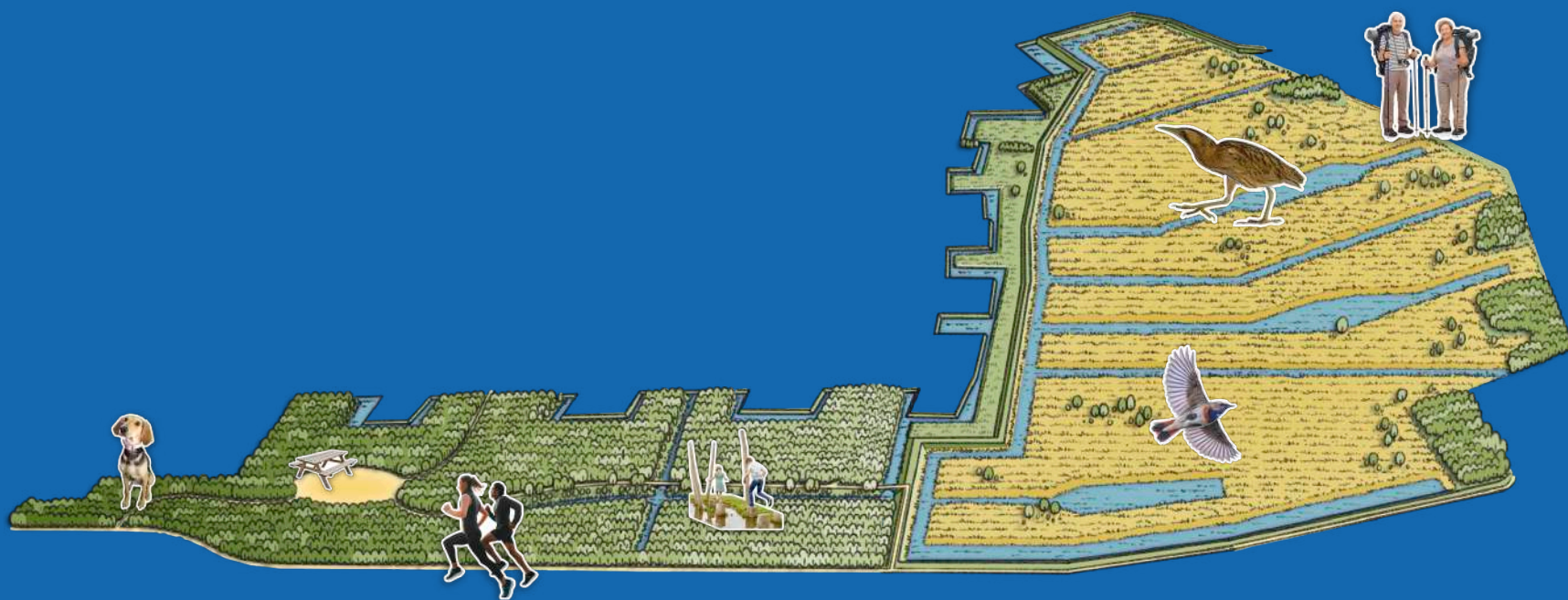

schetsontwerp
Natuur- en bosontwikkeling
Noordse Buurt

**Royal
HaskoningDHV**
George Hintzenweg 85
Postbus 8520
3009 AM Rotterdam

TELEFOON

+31 (0)88 348 20 00

E-MAIL

info@rhdhv.com

INTERNET

www.royalhaskoningdhv.com

DATUM

07 december 2022

VERSIE

Versie 5.0

DOSSIER

BH8629

AUTEUR(S)

Michiel Brink
Tom van den Broek
Luc Jenniskens
Jaco van Rijsbergen

COLLEGIALE TOETS

Johanna Bouma

inhoudsopgave

00	<i>Samenvatting</i>	05
01	<i>Inleiding</i>	07
02	<i>Programma van Eisen</i>	11
03	<i>Analyse huidige situatie</i>	14
04	<i>Schetsontwerp Rietland</i>	37
05	<i>Schetsontwerp Noordse Buurt Bos</i>	53
06	<i>Fasering in uitvoering</i>	67
07	<i>Beheer</i>	71

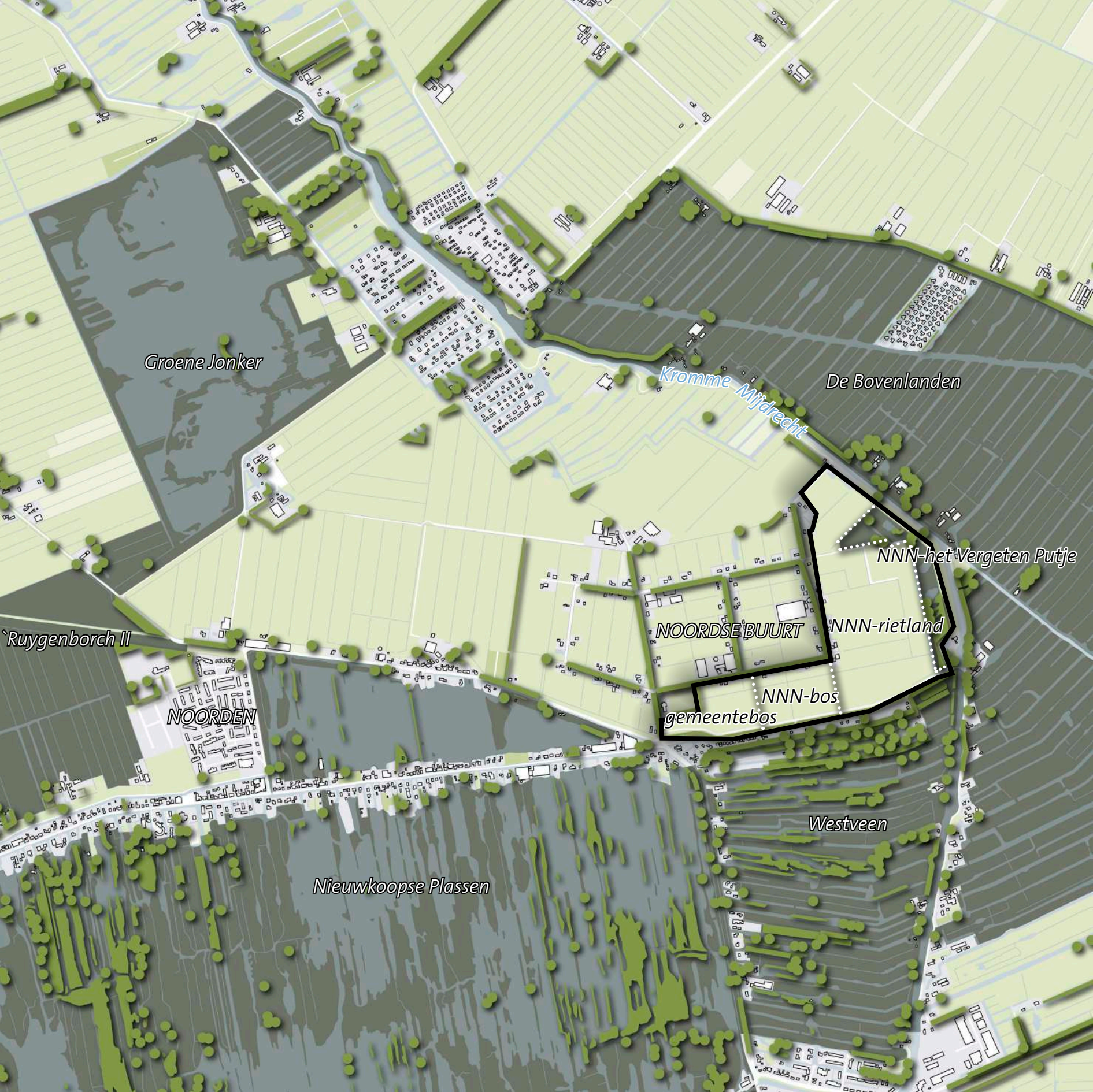

00 *samenvatting*

Binnen de Noordse Buurt is een grote transformatie gaande waarbij stap voor stap een voormalig kassengebied wordt omgevormd tot een natuur- en recreatief uitlooph gebied. De sanering van de kassen is inmiddels afgerond. De volgende stap naar de nieuwe inrichting start met voorliggend schetsontwerp. In de omvorming van het voormalige kassengebied naar een aantrekkelijker nieuw landschap komen de ambities van de Stuurgroep Gouwe Wiericke en Gemeente Nieuwkoop samen. Vanuit de Stuurgroep ligt de opgave in het kader van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en vanuit de gemeente ligt er de opgave om een uitlooph gebied voor haar bewoners te realiseren in de vorm van een bos.

In de Noordse Buurt wordt zowel een rietland als een bos ontwikkeld. Aan de oostzijde ligt bij uitstek de kans om aansluitend op 'het Vegeten Putje' een Rietland te creëren met een waterpeil dat sterk meebeweegt met de seizoenen. Soms is het wateroppervlak groot, dan weer vallen delen droog. Zo'n Rietland biedt broedgebied voor inmiddels zeldzame vogels zoals roerdomp en grote karekiet. Tussen het Rietland en de bebouwing komt een kade en een overgangszone welke in samenspraak met de bewoners wordt ingericht.

Aan de zuidzijde van de Noordse Buurt zal het Noordse Buurt Bos worden gerealiseerd dat bestaat uit twee delen. Het eerste (NNN-)deel sluit zowel goed aan bij de doelstellingen voor het Rietland als bij de doelstellingen van het gemeentebos. Het gemeentebos heeft een droog karakter en is meer gericht op recreatief medegebruik. Beide bossen worden als een geheel en in samenhang ontworpen waarbij sprake is van een bos met een overgang van droog naar nat evenals een overgang van meer naar minder recreatief medegebruik en optimale biodiversiteit.

01 inleiding

Aanleiding en opgave

De Noordse Buurt is een buurtschap in de gemeente Nieuwkoop en telt ongeveer 200 inwoners. Het gebied ligt ten oosten van Noorden en ten westen van het riviertje de Kromme Mijndrecht, nabij de Nieuwkoopse Plassen en was eeuwenlang onderdeel van het natuurlijke veenlandschap. Vanaf 1940 werd het gebied drooggelegd als werkverschaffingsproject. In de jaren vijftig vestigden zich de eerste tuinders in deze droogmakerij en ontstond een glastuinbouwgebied. Inmiddels is de glastuinbouw echter grotendeels verdwenen. Sanering van de glastuinbouw vond plaats omdat de Noordse Buurt geen toekomstbestendig glastuinbouwgebied was en om de toevoer van water uit de Nieuwkoopse Plassen voor de glastuinbouwbedrijven te kunnen beëindigen. Daarbij zijn de ongeveer zeventig voormalige bedrijfswoningen blijven staan. Nu bestaat de Noordse Buurt voornamelijk uit grasland, dat extensief agrarisch (schapenbeweiding) wordt gebruikt. De gemeente Nieuwkoop heeft het grootste deel (100 hectare) van de grond in eigendom. Tegen de Kromme Mijndrecht aan ligt een Rietland (5,5 hectare), Vergeten Putje geheten, onderdeel van het NNN en eigendom van Natuurmonumenten.

Opgave

Binnen dit schetsontwerp voor de Noordse Buurt komen twee opgaven samen. Enerzijds ligt er vanuit het Natuurbeheerplan van de provincie Zuid-Holland de opgave om in het kader van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) natuur te realiseren. Anderzijds wordt in het schetsontwerp invulling gegeven aan de opgave van de gemeente Nieuwkoop bos met een recreatieve functie te realiseren. De NNN-opgave betreft 38,5 hectare: 'beheertype Dynamisch moeras' (N05.04) van 32.5 hectare inclusief bestaand NNN-gebied 'het Vergeten Putje' van 5,5 hectare en de opgave voor Hoog- en laagveenbos (N14.02) van 6 hectare. Landschappelijk en ecologisch sluiten deze twee beheertypen goed op elkaar aan. De opgave voor het gemeentebos is 5,5 hectare.

Natuurtypen

De Noordse Buurt is niet geschikt voor de ontwikkeling van soortenrijke schraallanden, beschermde habitattypen of specifieke aquatische natuurdoelen die aan matig voedselrijk water gebonden zijn. De bodem is namelijk zeer rijk aan voedingsstoffen. De verwachte bodem-, waterbodem- en toekomstige waterkwaliteit is hiervoor ongeschikt. Ook is het gebied vanwege de besloten ligging ongeschikt als weidevogelgrasland. Realisatie van graslandnatuur in de Noordse Buurt, in combinatie met het aanleggen van bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers, zou dus onvoldoende bijdragen aan de provinciale natuurdoelstellingen voor het NNN.

Het gebied heeft wel grote potenties voor de ontwikkeling van een nieuw rietland, dat geschikt is voor kritische moerasvogels die in het huidige landschap onder druk staan. Het gebied is groot genoeg en de toegevoegde waarde van juist deze locatie is dat de afstanden tot andere natuurgebieden, zoals de Nieuwkoopse Plassen, polder Westveen, Bovenlanden van de Kromme Mijndrecht en de Groene Jonker, zeer kort zijn.

Locatiekeuze

Een Rietland functioneert optimaal als het een zekere omvang heeft. Bij welke omvang er sprake is van een optimaal functioneren is niet precies te zeggen maar gelet op een voorbeeldgebied zoals de Groene Jonker moet al snel worden gedacht aan minimaal 20 ha. Dit oppervlak valt ook binnen de range zoals die voor het 'beheertype Dynamisch moeras' door BIJ12 als richtinggevend wordt aangegeven om te voldoen aan een hoge tot middel-kwaliteit voor de ruimtelijke condities. Daarnaast is het voor de interne rust voor de vogels van belang dat de verstorende invloed vanaf de randen geminimaliseerd worden. Vandaar dat het Rietland aan de oostzijde van de Noordse Buurt is geprojecteerd. Het NNN-bos sluit aan de westzijde aan op het Rietland en wordt in samenhang met het gemeentebos ontworpen. Daarbij ontstaat één bos, waarbinnen sprake is van een verloop van west naar oost van een droger naar een natter bos, waarbij de recreatiedruk naar het oosten toe afneemt.

Doelsoorten

De ontwikkeling van een nieuw Rietland draagt bij aan de realisatie van instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en De Haeck. Eén van de meest in het oog springende soorten daarbij is de roerdomp. Hiervoor geldt een uitbreidingsdoelstelling voor het leefgebied en voor de omvang van de populatie. Ontwikkeling van een goed functionerend Rietland in de Noordse Buurt kan hieraan bijdragen. Soorten die hiervan meeprofiten zijn bijvoorbeeld de blauwborst, snor, sprinkhaanzanger, noordse woelmuis en otter en verschillende trek- en wintervogels. In alle gebieden die op dit moment worden ingericht als natuur in Gouwe Wiericke en in de Krimpenerwaard is het aandeel Rietland betrekkelijk klein en worden er met name stroken Rietland aangelegd die moeten kunnen functioneren als verbindend element. Ontwikkeling van een wat groter Rietland heeft vanuit ecologisch oogpunt daarom een toegevoegde waarde.

Nevendoelen en -effecten

Ontwikkeling van natuur in de Noordse Buurt draagt bij aan de Natura 2000-doelen. De ontwikkeling voorziet immers in broed- en foerageerbiotoop voor diverse moeras- en rietvogels, waarvoor aan het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck een instandhoudingsdoelstelling is meegegeven. Het Rietland voorziet in uitbreiding van het leefgebied van deze vogels en vormt tevens overloopgebied waardoor de populatie versterkt wordt. Daarnaast zal het gebied evenzo bijdragen aan versterking c.q. uitbreiding van het leefgebied van diverse habitatrichtlijnsoorten.

Het gebied verbindt polder Westveen met de Groene Jonker en versterkt daarmee het Natuurnetwerk Nederland.

Momenteel is er sprake van bodemdaling in de Noordse Buurt. De inrichting draagt sterk bij aan het tegengaan hiervan. Omdat in het projectgebied hoge grond- en oppervlaktewaterstanden worden gerealiseerd, waardoor de bodem niet langer aan zuurstof wordt blootgesteld en verbranding van het veen niet langer optreedt. Hetgeen wel plaatsvindt bij de huidige drooglegging.

Bestuurlijke verantwoordelijkheid en aansturing

Bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de NNN-opgave ligt bij de Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke en die van het gemeentebos ligt bij de gemeente Nieuwkoop.

Programmabureau Veenweiden Gouwe Wiericke

Dit bureau, voornamelijk bestaande uit medewerkers van de provincie Zuid-Holland, voert de natuuropgave in het gebied Gouwe Wiericke uit, waaronder de inrichting van het NNN-gebied Noordse Buurt (NNN-Rietland en NNN-bos) en de aangrenzende inrichting van polder Westveen. Dit alles gebeurt onder aansturing en verantwoordelijkheid van de Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke.

Projectgroep Noordse Buurt

Het programmabureau Veenweiden Gouwe Wiericke werkt in het gebied Gouwe Wiericke ambtelijk samen met gebiedspartijen als de gemeente Nieuwkoop, het Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (Waternet) en de Vereniging Natuurmonumenten. Samen vormen zij de projectgroep Noordse Buurt. Deze bespreekt en toetst de (tussen)resultaten van het schetsontwerp.

Adviesgroep Noordse Buurt

In de adviesgroep Noordse Buurt zijn inwoners, omwonenden en maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd. De adviesgroep heeft meegedacht bij het opstellen van de het schetsontwerp en adviseert hierover de Stuurgroep Veenweiden Gouwe Wiericke respectievelijk het college van burgemeester en wethouders van Nieuwkoop, die gezamenlijk opdrachtgever zijn. Daarmee wordt het ontwikkelen van het Rietland, het NNN-bos en het gemeentebos als een integrale opgave gezien welke samenkomt in voorliggend schetsontwerp.

Direct aanwonenden

Met alle direct aanwonenden zijn ‘keukentafelgesprekken’ gevoerd over hun wensen en voorkeuren voor een zone vanaf de kavelgrens in het Rietland en bos. In het schetsontwerp zijn deze verwerkt.

Leeswijzer

In de voorliggende rapportage wordt zowel de achtergrond als de inhoud van het schetsontwerp voor de natuur- en bosontwikkeling in de Noordse Buurt beschreven en verbeeld. Na de inleiding van hoofdstuk 1, wordt in hoofdstuk 2 een beschrijving gegeven van het programma van eisen dat is gedefinieerd voor het project. In hoofdstuk 3 wordt de bestaande situatie van het plangebied en de wijdere omgeving beschreven en geanalyseerd. Vervolgens wordt een toelichting gegeven op het schetsontwerp van de twee onderdelen van het plan: het rietland in hoofdstuk 4 en het bos in hoofdstuk 5. In hoofdstuk 6 wordt ingegaan op de fasering van de uitvoering van het schetsontwerp. Het bos en rietland is als één geheel ontworpen, maar het beheer voor het totale gebied zal bij verschillende beheerders komen. Een aanduiding daarvan is in hoofdstuk 7 opgenomen.

02 *Programma van Eisen*

De opdracht is het opstellen van een schetsontwerp voor de inrichting van het NNN-gebied Noordse Buurt en een schetsontwerp voor de ontwikkeling van het gemeentelijke bos in de Noordse Buurt buiten het NNN. Tegen de hiervoor geschetste achtergrond zijn doelstellingen en uitgangspunten bepaald die in de klanteisenspecificatie omschreven zijn. De meest bepalende projecteisen zijn hieronder weergegeven:

Het project NNN-gebied Noordse Buurt

1. Ontwikkeling van goed functionerend Rietland en overgangszone (27 ha). Uitgangspunt van het Rietland is dat een grote, aaneengesloten kern wordt gerealiseerd, waarvan ook Het Vergeten Putje onderdeel wordt (5,5 ha). Uitgangspunt van de overgangszone is dat voor een natuurinrichting wordt gekozen waarvoor draagvlak is bij de omwonenden. Deze natuurinrichting kan bestaan uit onderdelen van het ‘natuurbeheertype Dynamisch moeras’, maar ook uit andere natuurbeheertypen.
2. Het ontwikkelen van 6 hectare gevarieerd bos en overgangszone binnen het NNN in een zoekgebied van 11,5 hectare in het zuiden van het gebied Noordse Buurt in aansluiting op het nieuwe Rietland. Het bos zal een aaneengesloten bos zijn dat past binnen de natuurbeheertypen van het NNN. (De ontwikkeling van het bos kan bestaan uit nieuwe aanplant, maar ook uit natuurlijke ontwikkeling.)
3. Het door de bovenbedoelde natuurontwikkeling bijdragen aan de vermindering van de stikstofdepositie in het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en De Haeck en andere naburige natuurgebieden.
4. Het verbeteren van de water(bodem)kwaliteit van het water dat uit de Noordse Buurt via de Kromme Mijdrecht terecht kan komen in omliggende polders met een NNN-opgave. (Het is niet zo dat in het schetsontwerp er bewust en actief wordt gestreefd naar een verlaging van de fosfaatmobilisatie naar het oppervlaktewater. Het is wel zo dat de hoeveelheid water die vanuit de Noordse Buurt wordt uitgeslagen fors afneemt, omdat een veel ruime peilmarge dan voorheen wordt gevoerd. En daarmee vermindert dus de kans op de belasting van het KRW-lichaam.)

5. Het scheppen van waterberging binnen Noordse Buurt en Westveen. (De Noordse Buurt moet in de cascade van Nieuwkoopse Plassen, polder Westveen en de boezem Kromme Mijdrecht potentieel een grote bijdrage aan het vasthouden van water leveren door water dat uit polder Westveen stroomt (deels) tijdelijk op te vangen. Daarnaast kan het gebied een extra bijdrage leveren door het samengevoegde Rietland zodanig in te richten dat waterinlaat nauwelijks nodig is én regenwater vastgehouden kan (moét) worden (ook omdat natuurlijk fluctuerende waterpeil een essentieel uitgangspunt is voor de overige doelen). Een maximale waterberging in relatie tot de overige doelen is gewenst.)
6. Het tegengaan van bodemdaling. (In het ontwerp van het watersysteem moet rekening worden gehouden met de risico's van bodemdaling door veenoxidatie op bodemdalingsgevoelige locaties (gehele Noordse Buurt).)
7. Het aanleggen van wandelpaden en het plaatsen van banken en borden voor het beleven van de natuur en voor extensieve recreatie.
8. Het gebruik van bagger uit polder Westveen als bouw materiaal voor het realiseren van het Rietland en bos.

Het project ‘Gemeentelijke Bos Noordse Buurt’

In aansluiting op de ontwikkeling van het genoemde bos van 6 hectare binnen het NNN, wil de gemeente Nieuwkoop in het genoemde zoekgebied van 11,5 hectare 5,5 ha bos buiten het NNN ontwikkelen. Met de bosontwikkeling wil de gemeente enerzijds de natuurbeleving van burgers verrijken en anderzijds een bijdrage leveren aan het behalen van klimaatdoelstellingen zoals het bevorderen van de biodiversiteit, het afvangen van CO₂ en stikstof, het tegengaan van bodemdaling enz. Daarnaast kan worden ingegaan op wensen en behoeften vanuit de samenleving. Gedacht kan worden aan een voedselbos, een plukbos, een speelbos, een herdenkingsbos enz. Ook dragen de bospercelen bij aan een interessante recreatieve route die verder kan worden ontwikkeld. De bosontwikkeling houdt tot slot verband met het project NNN-gebied Westveen (hergebruik vrijkomende bagger uit Westveen, parkeervoorziening ook voor bezoekers aan Westveen, doorgaande recreatieve route).

Baggeronderzoek

Voor het naast de Noordse Buurt gelegen projectgebied Westveen is eerder een inrichtingsplan op het niveau van schetsontwerp opgesteld. Onderdeel van het inrichten van Westveen is een aanzienlijke baggeropgave. De in Westveen aanwezige watergangen moeten gebaggerd worden om de waterkwaliteit te verbeteren zodat de nagestreefde natuurdoelen kunnen worden bereikt. De vrijkomende bagger wordt bij voorkeur, voor zover dat met in achtneming van de milieuhygiënische kwaliteit mogelijk is, hergebruikt in de Noordse Buurt. Royal HaskoningDHV heeft in opdracht van de Provincie Zuid-Holland eerder dit jaar een studie uitgevoerd waarin met name op basis van een zorgvuldige analyse van de baggeropgave, een omgevingsbeschouwing en kostenramingen een aantal baggerscenario's zijn afgewogen.

Doordat nog niet alle gronden (26 hectare) in Westveen beschikbaar zijn, vinden het baggeren én inrichten in dat gebied in twee fasen plaats. De eerste fase is uiterlijk maart 2025 gereed, de tweede fase is daarna voorzien. Het raakvlak van de baggeropgave in Westveen met de inrichting van Noordse Buurt betreft het toepassen van de zogenaamde verspreidbare bagger (deze kan milieuhygiënisch worden toegepast in de Noordse Buurt) in zowel de eerste als de tweede fase in een weilanddepot (benodigd voor ‘indikking’ van de bagger) in de zuidzijde van de Noordse Buurt. De in volume sterk gereduceerde verspreidbare bagger wordt na ontmanteling van de depots, in de Noordse Buurt gebruikt.

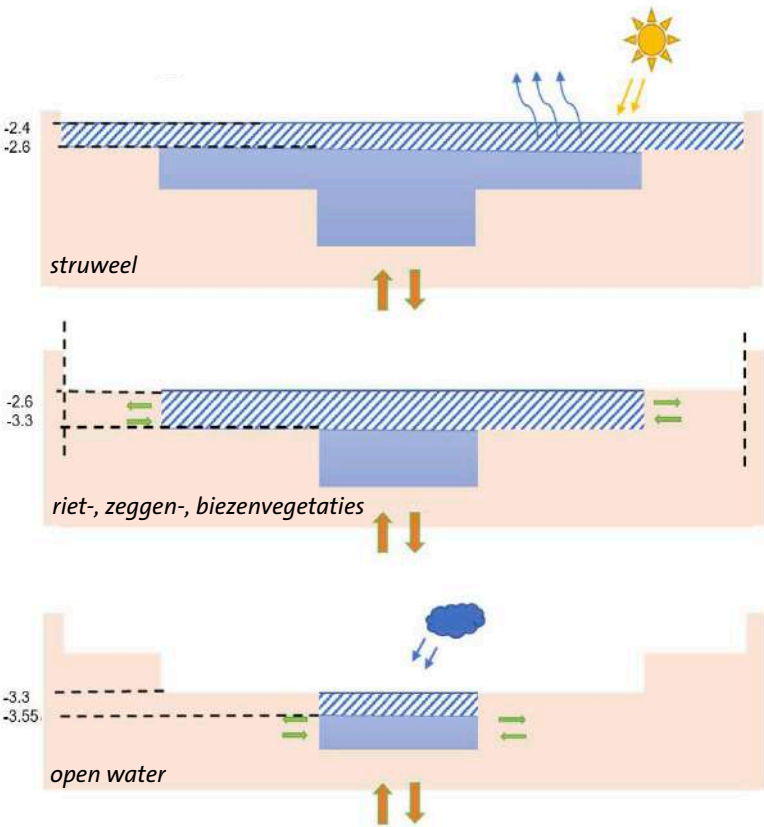
Omdat de bagger vanuit Westveen hydraulisch (met leidingen) naar de weilanddepots in Noordse Buurt wordt getransporteerd, is sprake van een aanzienlijke waterbijmenging die vanuit de weilanddepots zal moeten worden afgelaten via het watersysteem van Noordse Buurt naar de Kromme Mijdrecht. Een beheerste afvoer van dit proceswater is ook bij een situatie dat de Noordse Buurt al (deels) is ingericht mogelijk. De mogelijkheden om het proceswater te sturen zijn echter wel eenvoudiger als het baggerproject voorafgaande aan de uitvoering van de inrichting Noordse Buurt wordt uitgevoerd: met de variabele hoogteligging van het maaiveld volstaat het afdammen van watergangen aan de randen van Noordse Buurt, met op bepaalde locaties binnen Noordse Buurt dammen om het proceswater intern te sturen. Als sprake is van afvoer van proceswater gelijktijdig met realisatie van de inrichting in de Noordse Buurt, dan kan dit water zorgen voor een slechtere terreingesteldheid en daarmee beperkend zijn op de uitvoering.

Waterbalans Rietland in combinatie met inrichtingseisen

In een intensief traject met Waternet is verkend of voldoende water beschikbaar is om over langere perioden tegemoet kunnen komen aan waterkwantiteitseisen van een Rietland. De eisen zijn gekoppeld aan de kenmerkende onderdelen van het Rietland: open water, riet-, zeggen- en biezenvegetaties en struweel. Deze onderdelen kennen een relatieve verdeling van respectievelijk 20%, 70% en 10%. Waarbij met name de peildynamiek gecombineerd met aanvullend gericht beheer deze oppervlakte verdeling in ruimte en tijd moet borgen. Deze verdeling is richtinggevend en niet in beton gegoten. Met name geldt hierbij het oppervlakte struweel zeker nog niet direct na realisatie dient te zijn bereikt. Door natuurlijke successie op locaties die daarvoor geschikt zijn zal het struweel in de loop der jaren ontstaan.

- Kernpunten uit het overleg zijn:
- Basis van 6.5ha permanent open water
 - Fluctuatie tussen hoogste waterpeil -2.40m NAP en laagste waterpeil -3.55m NAP
 - Peilfluctuatie: max 0.9m boven maaiveld en uitzakken tot 0.25m onder gemiddeld maaiveld
 - Natte periode met 100% inundatie en droge periode met 80% droogval
 - In maart/juni is plotselinge peilopzet zeer onwenselijk
 - Voorkeur voor een cyclus van 4 drogere en 4 nattere jaren
 - Sterk dynamisch peil over de jaren heen zeer wenselijk
 - In deze waterbalans is uitgegaan van 1m³/min inlaat van de Nieuwkoopse Plassen via Westveen naar de Noordse Buurt, naast de huidige inlaat van Westveen naar de Noordse Buurt.

Conclusie uit de waterbalansstudie is dat voldoende water beschikbaar is en de noodzakelijke dynamiek kan worden gerealiseerd.

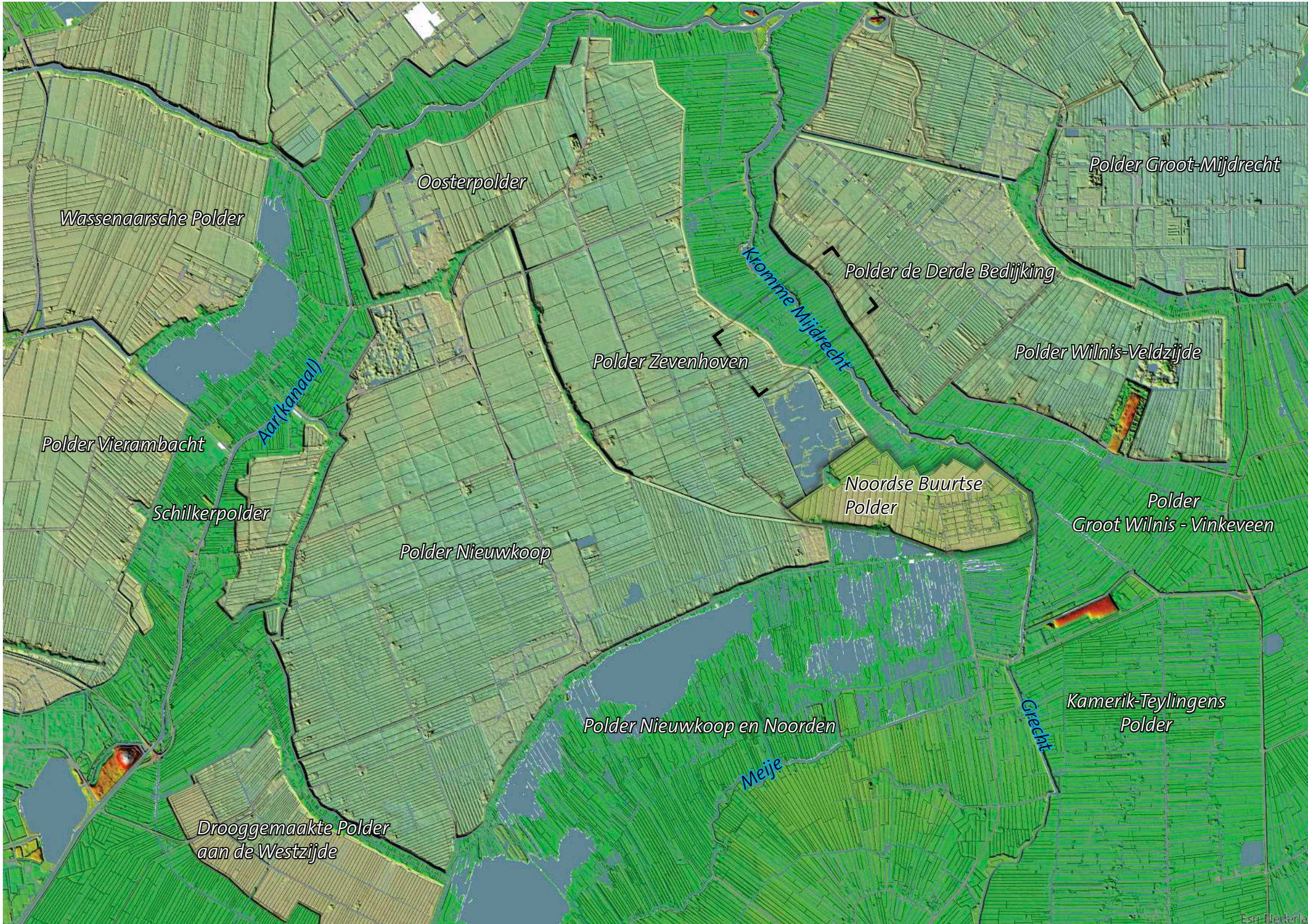

Schematische weergave van de peilfluctuaties in relatie tot de maaiveldhoogtes en kenmerkende onderdelen van het Rietland

03 Analyse huidige situatie

Met de opgave voor het realiseren van een rietland en bos in de Noordse Buurt, wordt een nieuwe laag toegevoegd aan de bijzondere geschiedenis van deze polder en de omgeving. In dit hoofdstuk wordt de karakteristiek van het omliggende landschap en de ontstaansgeschiedenis en het huidige ruimtelijk beeld van de Noordse Buurt beschreven. Samen met het ruimtelijk beleid en de fysieke karakteristiek van het plangebied vormt dit de basis voor het schetsontwerp.

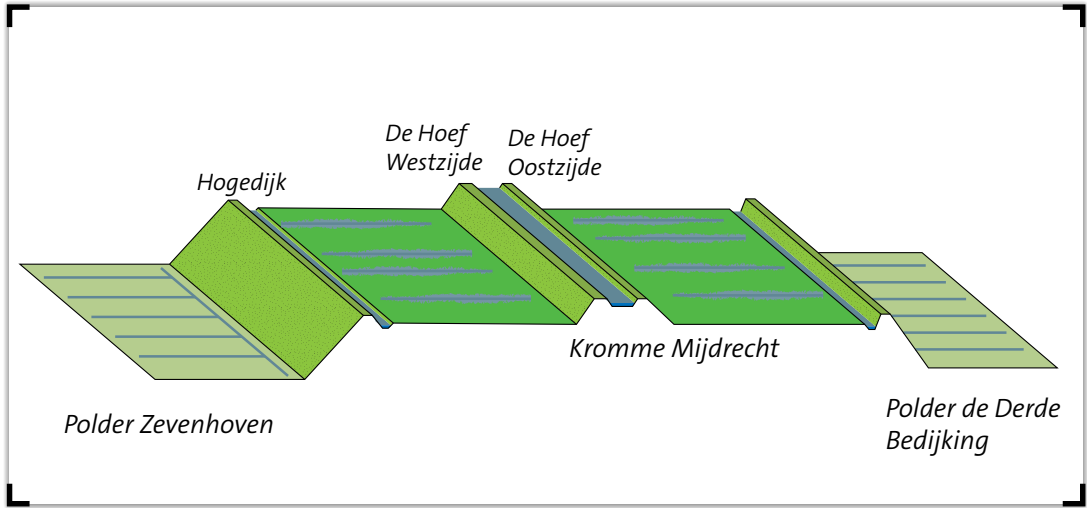

Karakteristiek van het landschap

De karakteristiek van het stukje veenlandschap van het Groene Hart rond het buurtschap Noordse Buurt in de Noordse Buurtse Polder is uniek in Nederland. Het landschap bevat zowel veenweiden en ook diepe droogmakerijen, maar in tegenstelling tot op veel andere plekken in het Groene Hart, ligt de boezemwatergang niet direct achter de kade van de droogmakerij. De droogmakerijen worden geflankeerd met veenweide dat nooit is afgeveend (zogeneten bovenland) en dijken met daarop vaak de oude kernen en ontsluitingswegen van de dorpen. Rondom de droogmakerijen ligt dus een soort dubbele ring van hooggelegen waterlopen.

Aan bijvoorbeeld de oostzijde van Polder Zevenhoven ligt eerst de kade van de Hogedijk met watergang en nog één trappetje hoger ligt de Kade van de Kromme Mijdrecht met de Kromme Mijdrecht als boezemwatergang. Aan de andere zijde van de Kromme Mijdrecht is het principe weer dezelfde richting de Polder de Derde Bedijking (zie ook figuur hieronder). Daarmee is het eigenlijk een landschap in twee verdiepingen met mooie vergezichten. De dubbele waterring van Polder Nieuwkoop wordt verrijkt met de Nieuwkoopse en Langerarsche plassen. Deze structuur is verbonden met de waterlopen en het bovenland van buurgemeenten.

De Noordse Buurtse Polder is de jongste telg in een lange geschiedenis van de veenweiden en droogmakerijen in de regio, die tot voor kort aan de oostzijde ook een bovenland had en een dubbele ring van waterlopen.

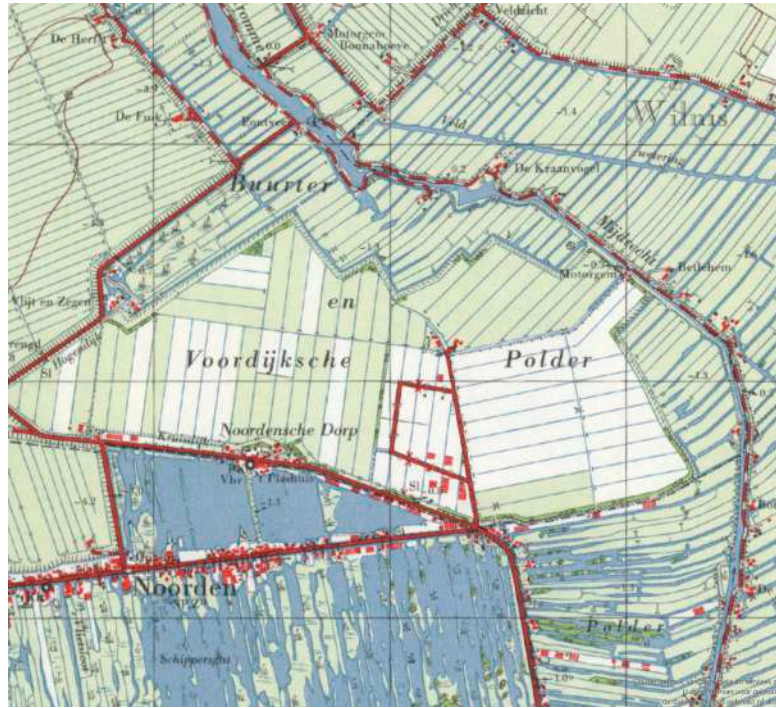

Topografische kaart rond 1900 [bron: Kadaster]

Topografische kaart rond 1930 [bron: Kadaster]

Topografische kaart rond 1960 [bron: Kadaster]

Ontstaansgeschiedenis Noordse Buurt

Van veenpolder naar droogmakerij

Op de kaart van 1900 is te zien dat Polder Westveen en Noordse Buurtse Polder naadloos in elkaar overlopen. Het veenpakket van de Noordse Buurtse Polder werd vanaf de ontginningsbasis Noordensche Dorp en één andere ontginningsbasis in cultuur gebracht. De Noordse Buurtse Polder kende drie verschillende typen veenlandschappen: het petgatenlandschap (vergelijkbaar met de Nieuwkoopse plassen), de strokenlanden (vergelijkbaar met Westveen) en de bovenlanden (vergelijkbaar met de Bovenlanden).

In de jaren 30 is begonnen met de droogmaking van de Noordse Buurtse Polder als werkverschaffingsproject. Door de WO II duurde het tot 1958 voordat de polder drooggemalen was. De nieuwe droogmakerij had net als de omliggende droogmakerijen bovenlanden die tegen de Kromme Mijlrecht aanlagen, met uitzondering van de percelen rond het gemaal. In de volgende jaren is de polder deels in gebruik genomen voor glastuinbouw. In de jaren 90 zijn ook de bovenlanden toegevoegd aan de droogmakerij.

Topografische kaart rond 1990 [bron: Kadaster]

Topografische kaart rond 2010 [bron: Kadaster]

Topografische kaart rond 2020 [bron: Kadaster]

Van glastuinbouwgebied naar ...

De glastuinbouwsector in het buurtschap Noordse Buurt ontwikkelde zich en streefde naar schaalvergroting. De mogelijkheden daarvoor waren in het gebied beperkt waardoor een duurzame groei van de aanwezige glastuinbouwbedrijven niet mogelijk bleek. Tegelijkertijd werd al langer gesproken over natuurontwikkeling in het gebied. Door de laag gelegen polder en de waterbehoefte van de glastuinbouw werd veel water onttrokken aan het nabijgelegen natuurgebied de Nieuwkoopse Plassen. Deze plassen moesten daardoor worden aangevuld met (vervuild) rivierwater, wat extra gezuiverd moest worden alvorens dit mocht worden aangevoerd. Dit was een ongewenste situatie. Sanering van de glastuinbouw en een transformatie naar een natuurgebied werden daarom wenselijk geacht.

Op 16 juli 2009 stelde de gemeenteraad het bestemmingsplan 'Noordse Buurt' vast waarin de Noordse Buurt voor het grootste deel bestemd is als natuur. De (voormalige) bedrijfswoningen kregen een particuliere woonbestemming met een huiskavel van ca 1500 m2 per woning. Vervolgens heeft de gemeente een actief aankooptraject van de tuinbouwpercelen ingezet. Tijdens de heroriëntatie in juni 2012 besloot de raad om de herinrichting van de Noordse Buurt niet te beperken tot natuur. Op 19 september 2013 heeft de raad de 'Uitgangspuntennotitie Noordse Buurt' vastgesteld als startdocument voor het bestemmingsplantraject. Hierin zijn de volgende hoofdfuncties opgenomen: agrarisch gebruik, recreatie en natuur.

Recente transformatie van de Noordse Buurt in beeld

*In 2007 is de glastuinbouw nog aanwezig in de Noordse Buurt waardoor de Floraweg een in zichzelf gekeerde weg is met ter weerszijden kassen en bedrijfswoningen.
[bron: Cyclomedia]*

In 2020 is de glastuinbouw verdwenen en is vanaf de Floraweg het omringende landschap weer zichtbaar geworden. Aan de Floraweg oost is bijvoorbeeld tussen de voormalige bedrijfswoningen door de rand van de droogmakerij zichtbaar (welke wordt versterkt door de beplanting op deze rand). [bron: Cyclomedia]

22 Huidige architectuur van het landschap van Noordse Buurt (met een aanduiding van de locatie en oriëntatie van de foto's van de huidige situatie, die op de volgende pagina's staan)

Ruimtelijk beeld

Wanneer je het landschapspatroon van de droogmakerij Noordse Buurtse Polder over de historische kaart heen legt, wordt duidelijk dat de oriëntatie en opzet van de polder radicaal is gewijzigd in de afgelopen decennia. Door de ontwikkelingsgeschiedenis is de Noordse Buurtse Polder een bijzondere droogmakerij geworden. De omliggende (oudere) droogmakerijen kenmerken zich door de grootschalige blokverkaveling met grote open ruimtes, laanbeplanting langs de wegen en verspreide solitaire erven met erfbeplanting. De droogmakerij Noordse Buurtse Polder kent door de ontwikkeling van de polder als kassengebied een vergelijkbare opbouw, maar is veel kleinschaliger en fijnmaziger. Door sanering van glastuinbouw is dit bijzondere wegen- en bebouwingspatroon extra zichtbaar geworden. De 'binnenruimtes' van de Floraweg die ontstaan zijn, hebben een maat en schaal die in geen andere droogmakerij te vinden is.

De kade als kenmerkend element van de droogmakerij de Noordse Buurtse Polder kent ook meerdere gezichten. De kade van de Kromme Mijdrecht wordt door het hoge struweel en de bomen van het Vergeten Putje, deels aan het zicht vanuit de polder onttrokken. Aan de zuidzijde van de polder ligt de kade verscholen in door de bos en struikontwikkeling op de kade. De overige kades zijn duidelijk waarneembaar maar beperkt in hoogte, omdat het maaiveld van de Noordse Buurt voor een droogmakerij redelijk hoog ligt.

Op de volgende pagina wordt de huidige situatie verder in beeld gebracht door middel van foto's van kenmerkende plekken rond het plangebied.

23 Huidige inrichting van Noordse Buurt (woningen, watergangen en opgaande beplanting) geprojecteerd op de historische kaart

Rondje Noordse Buurt

Informeel asfaltpad die vanaf de Ir. J. Nysinghweg richting de Kromme Mijdrecht loopt. Rechts op de foto de karakteristiek beplante Varkenskade van Polder Westveen

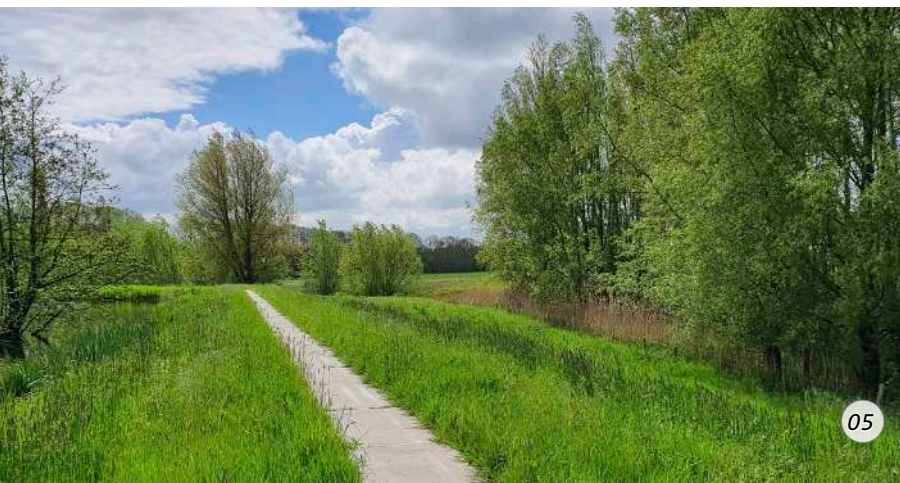
Zicht over de kavels waarop het geplande bosgebied moet komen, richting de Floraweg met de Varkenskade in de rug

Varkenskade (kade van polder Westveen) ter hoogte van waterinlaat met op de achtergrond de kade van de Kromme Mijdrecht

Zicht vanaf de Varkenskade richting het Vergeten Putje met veel boombeplanting

Over de kade tussen het Vergeten Putje en de woning aan de westelijke kade van de Kromme Mijdrecht terugkijkend naar de karakteristieke beplanting van de Varkenskade

De recent versterkte westelijke kade van de Kromme Mijdrecht met links op de foto de scherpe overgang naar de boombeplanting van het Vergeten Putje

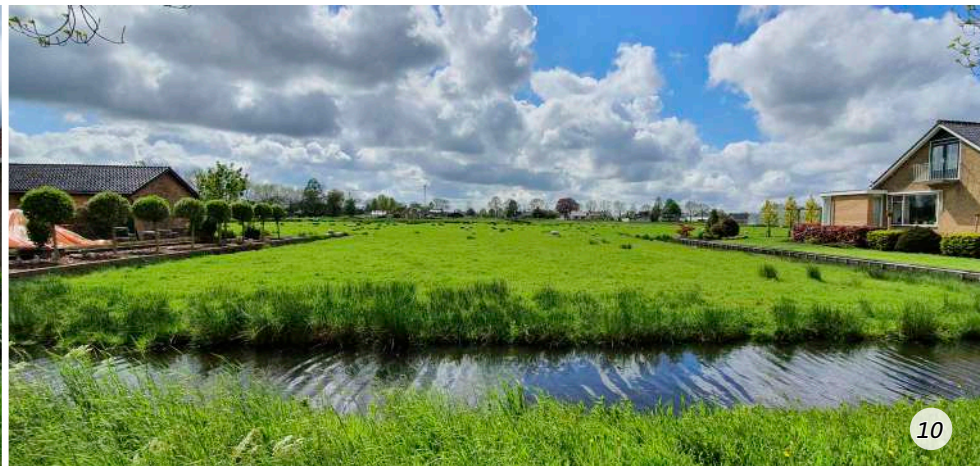
Talud van de westelijke kade van de Kromme Mijdrecht met links op de foto een meer geleidelijke en onduidelijke overgang naar de rietvegetatie van het Vergeten Putje

Vanaf de Floraweg richting het gemaal is vrij zicht op de kade van Kromme Mijdrecht

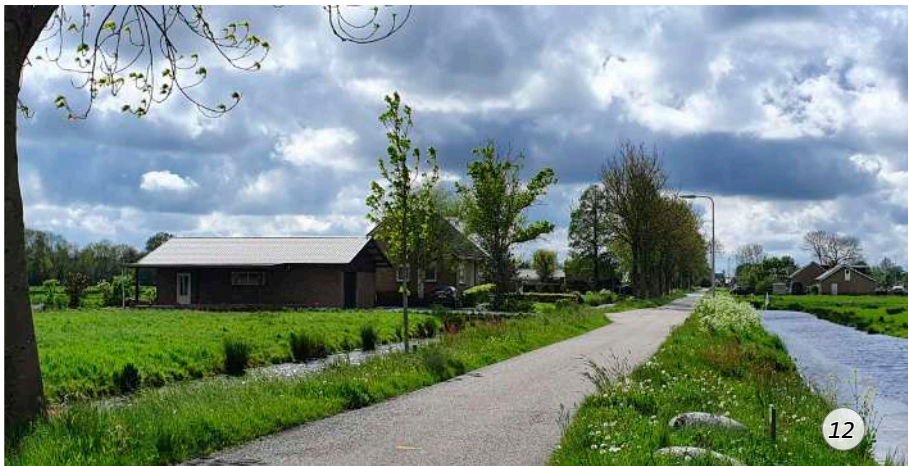
Vanaf de hoek van de Floraweg is de kade van de Kromme Mijdrecht beperkt zichtbaar

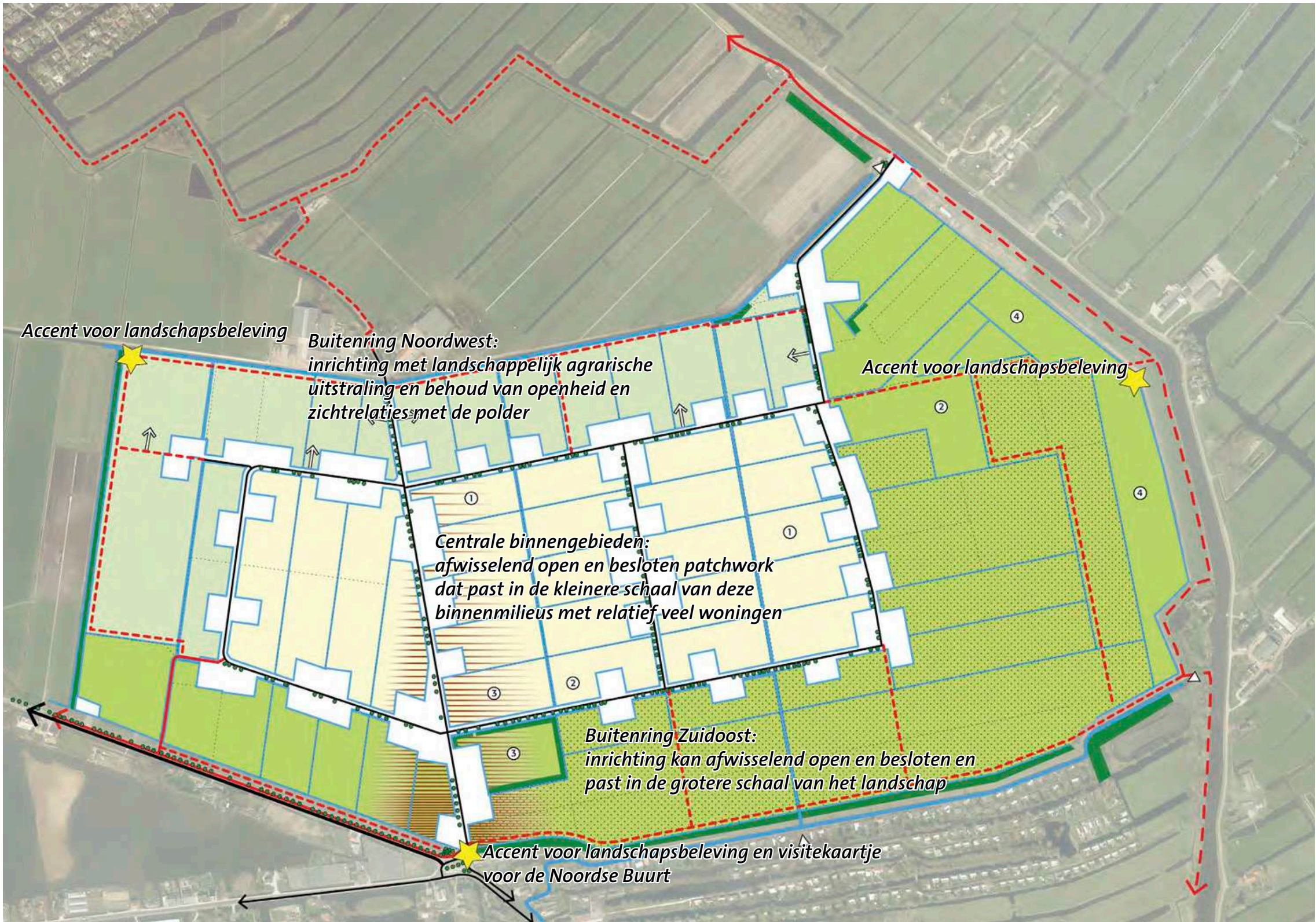
De groene ruimte in het Centrale Binnengebied tussen de Floraweg en de Voordijkseweg heeft een bijzondere maat en schaal voor een droogmakerij

Langs de Floraweg zijn meerdere brede 'waterbassins' aanwezig die vroeger gebruikt werden voor de glastuinbouw

Kenmerkend profiel van de Floraweg met wegbegeleidende beplanting en watergangen ter weerszijde

Ruimtelijk beleid

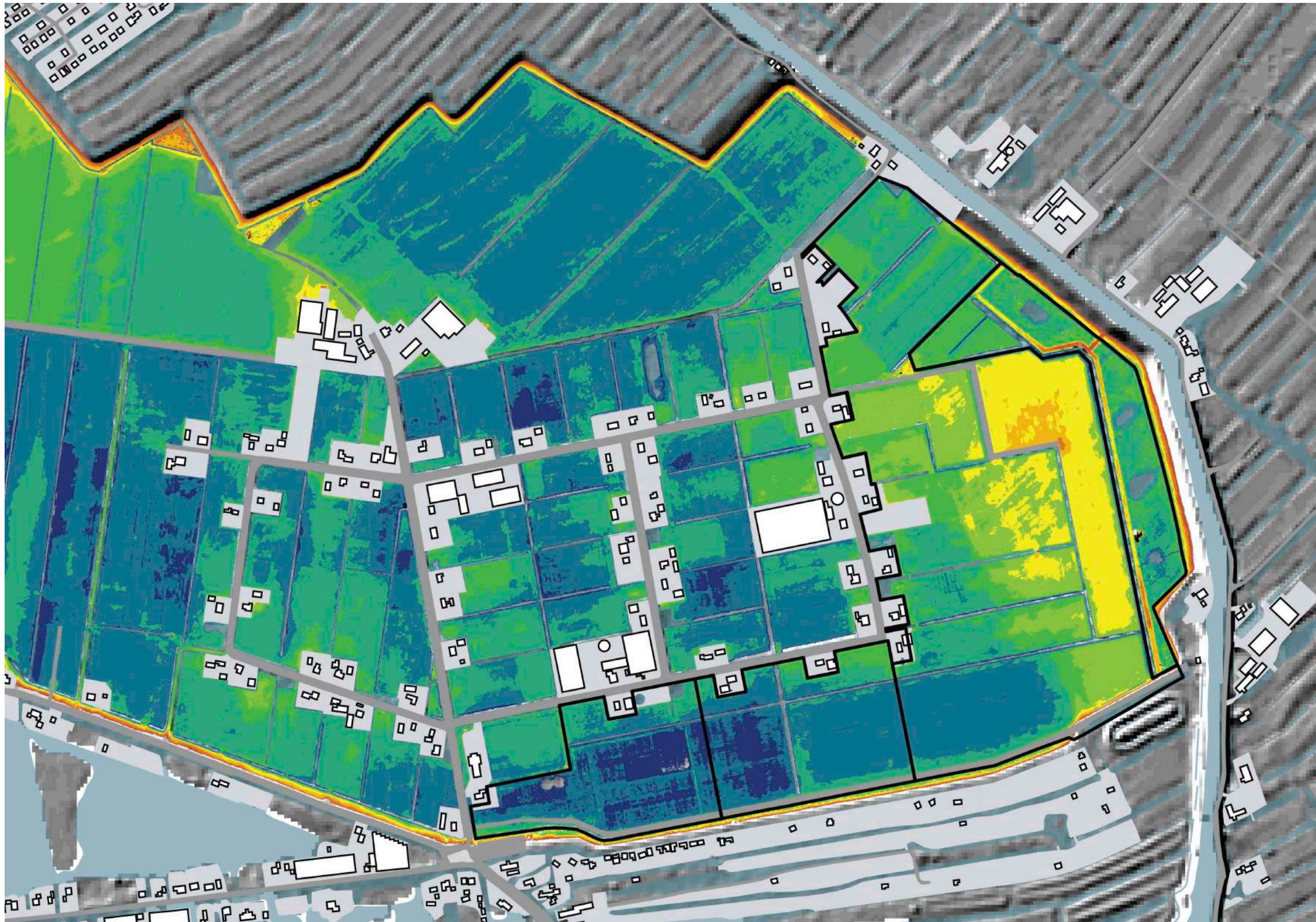
De Noordse Buurt is meerdere keren getransformeerd. Beginnend met de droogmaking en vervolgens de glastuinbouw die in het gebied kwam. Met het verdwijnen van de glastuinbouwbedrijven uit de Noordse Buurt is een nieuwe fase aangebroken in de transformatie. De gemeente Nieuwkoop is nu op zoek naar een invulling van de 'vrijgekomen gronden'. De gemeente heeft een Inrichtingsvisie opgesteld waarin de ruimtelijke kaders voor de invulling van de ruimte geschetst zijn - zie plankaart hiernaast.

De stuurgroep Gouwe Wiericke geeft met de beoogde realisatie van het Rietland en het NNN-bos een invulling in de 'Buitenring Zuidoost' van de inpassingsvisie. In aansluiting op (en afstemming met) de ontwikkeling van het NNN-bos wil de gemeente Nieuwkoop zelf ook een bos realiseren. De Rietland- en bosontwikkeling past prima binnen het ruimtelijk kader voor de 'Buitenring Zuidoost' van de Inrichtingsvisie. De accenten voor landschapsbeleving die op de plankaart van de Inrichtingsvisie getekend zijn moeten daarbij een invulling krijgen.

Het relevante provinciale beleid voor de natuurontwikkeling in de Noordse Buurt staat beschreven in de Kwaliteitskaart en de uitwerking daarvan in het Gebiedsprofiel Hollands Plassengebied. De richtpunten uit het beleid zijn het behoud en de versterking van de herkenbaarheid droogmakerij door het beleefbaar houden randen (ringdijk/-vaart) en het hoogteverschil tussen laaggelegen droogmakerij en omringend land. Daarbij ook het behoud van de Ringdijk en/of -vaart als herkenbare landschappelijke structuurdrager en begrenzing van de droogmakerijpolders.

Legenda

- Rijbaan
- Woonkavels
- Bomen
- Houtsingels
- Ringdijk
- Hoofdwatgang
- Watgang
- Bestaand fietspad
- Wandelpad, toegankelijk voor fietsers, nieuw
- Wandel- en/struipad, deels nieuw

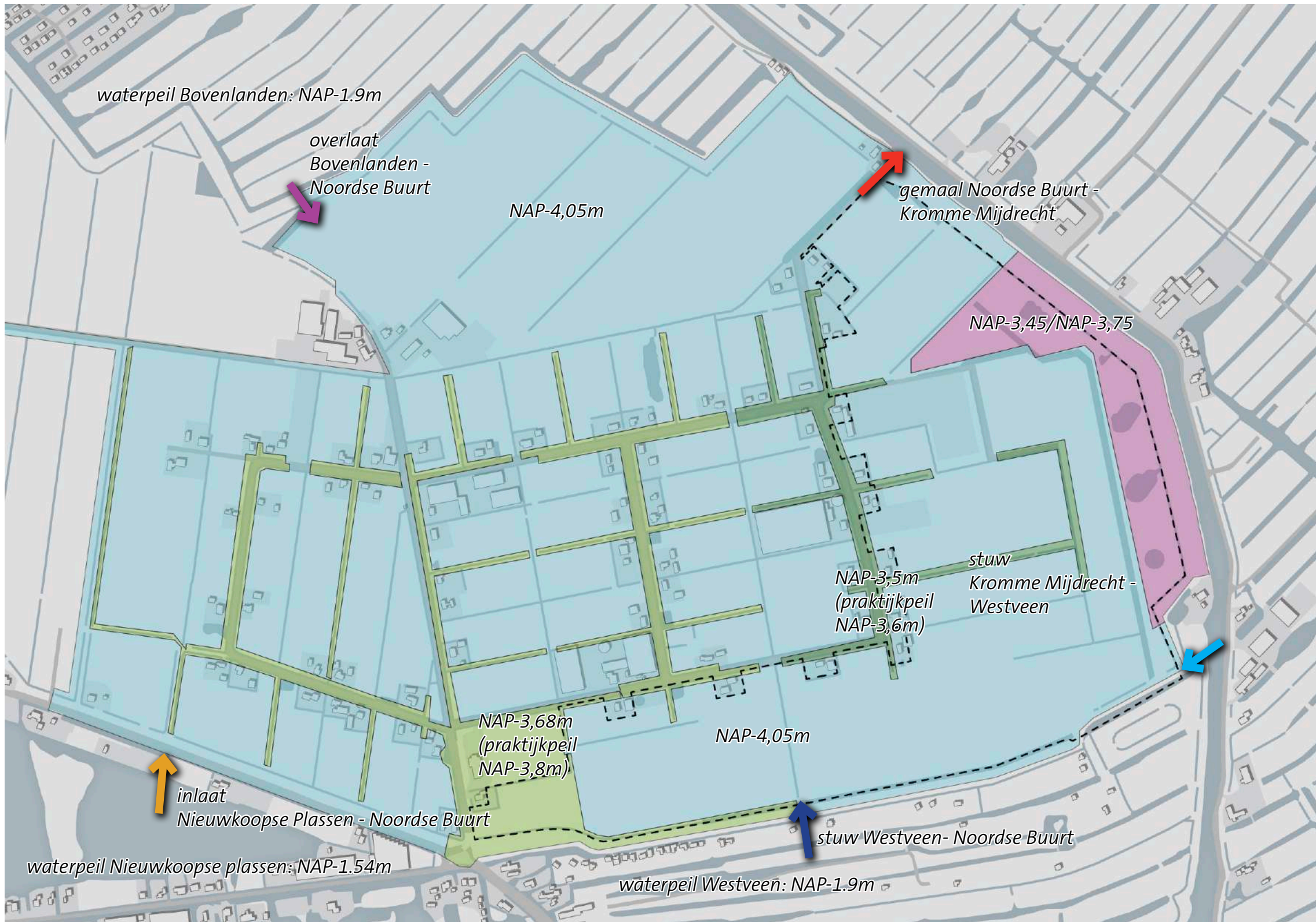
Maaiveldhoogte

De kade van de Kromme Mijdrecht en ook de kade rond de hele Noordse Buurtse Polder zijn op de hoogtekaart goed zichtbaar.

Het plangebied kent hoogteverloop van de kade van de Kromme Mijdrecht naar het westen toe. Dit is deels te verklaren vanuit de ontginningsgeschiedenis waar vanuit het westen het veen werd ontgonnen en daardoor ook begon met inklinken. Het andere deel van de verklaring is dat het oostelijk deel van het plangebied de bovenlanden waren, die pas in de jaren 90 aan de droogmakerij van de Noordse Buurt zijn toegevoegd.

Voor het beoogde Rietland is de huidig maaiveldhoogte gunstig omdat hierdoor voor de rietvegetaties maar zeer beperkt grondverzet nodig zal zijn. Het plangebied voor het gemeentebos ligt op het laagste deel van de Noordse Buurt waardoor ophoging noodzakelijk is om een droog bos te kunnen realiseren.

- 2.2 tot -2.4 NAP
- 2.4 tot -2.6 NAP
- 2.6 tot -2.8 NAP
- 2.8 tot -3.0 NAP
- 3.0 tot -3.2 NAP
- 3.2 tot -3.4 NAP
- 3.4 tot -3.6 NAP
- 3.6 tot -3.8 NAP
- 3.8 tot -4.0 NAP

Watersysteem

Voor het plangebied van het Rietland en bos zijn vier peilgebieden in de huidige situatie in de Noordse Buurtse Polder van belang. Het grootste deel van het plangebied (peilvak 40.1-9) is in de legger geduid met een vast waterpeil van NAP-4,05 m. Binnen het grote peilvak ligt een 'hoogwatercircuit' (peilvak 40.1-6) dat bedoeld is voor de voormalige glastuinbouw en vooral gelegen langs en rondom aanwezige infrastructuur en bebouwing, maar ook aan de orde in de zuidwesthoek van het plangebied. Dit peilvak is in de legger geduid met een vast waterpeil van NAP-3,68 m en heeft een praktijkpeil van NAP-3,80m. Binnen het plangebied ligt nog een tweede hoogwatercircuit (peilvak 40.1-7) en is in de legger is opgenomen met een vast waterpeil van NAP-3,5 m en heeft een praktijkpeil van NAP-3,6m. De peilscheidingen tussen peilvak 40.1-9 en peilvakken 40.1-6/40.1-7 betreffen met name damwandjes en dammen die in de watergangen aanwezig zijn.

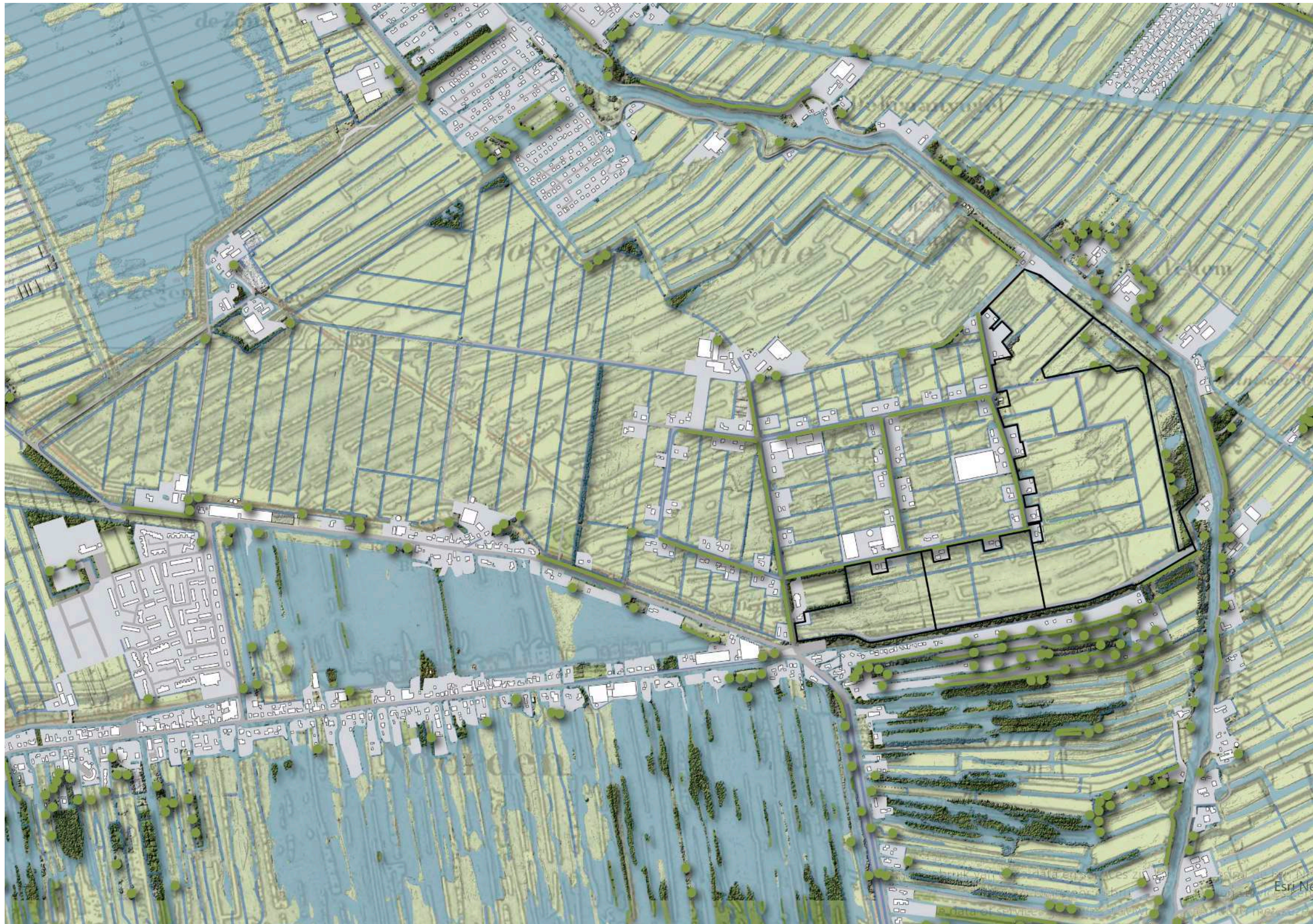
Aan de oostzijde van het plangebied ligt het Vergeten Putje met een flexibel waterpeil tussen NAP -3,45 m en NAP -3,75 m (peilvak 40.1-8). Aan de noordkant van het peilvak ligt een duiker die water inlaat uit de Kromme Mijdrecht. Deze zone wordt ook gevoed met neerslag en dijkse kwel vanuit de Kromme Mijdrecht. Afvoer van water vanuit dit peilgebied vindt plaats via een stuw aan de noordzijde van het peilgebied naar peilgebied 40.1-9. Aanvoer van water naar peilvak 40.1-9 vindt plaats via een stuw vanuit polder Westveen (donkerblauwe pijl). Westveen ontvangt op haar beurt het water vanuit de Kromme Mijdrecht (lichtblauwe pijl). Het hoogwatercircuit (40.1-6) voor de glastuinbouw werd tot voor kort voorzien van water via een inlaat vanuit de Nieuwkoopse plassen (oranje pijl). Binnen het circuit wordt het water éénmaal opgepompt naar het tweede vak (40.1-7) van het hoogwatercircuit. Overtollig water wordt middels stuwen afgevoerd naar peilvak 40.1-9. Bij hevige neerslag vindt afvoer van overtollig water plaats naar peilgebied 40.1-9 vanuit de bovenlanden van de Noordse Buurt via daar aanwezige overlaten (paarse pijl). Uiteindelijk wordt het water uit de Noordse Buurt door het gemaal (rode pijl) uitgeslagen op de Kromme Mijdrecht.

Momenteel wordt door Waternet aan een nieuw watergebiedsplan en peilbesluit gewerkt en de realisatie van het Rietland en het Noordse Buurt Bos zullen ook de toekomstige de waterhuishouding niet verstoren.

Recreatie

De Noordse Buurt en haar omgeving zijn aantrekkelijk voor recreatieve fietsers en wandelaars. In de huidige situatie zijn in de omgeving al meerdere routes aanwezig. Direct tegen de Noordse Buurt aan ligt caravanpark Madeira en camping 'de Visotter' en met de Nieuwkoopse plassen heeft het gebied een trekker van formaat. Met de omvorming van camping de Visotter naar een huisjespark en de verdere invulling van het gebied op basis van de Inrichtingsvisie (zie paragraaf Ruimtelijk beleid), zal de recreatiedruk in de Noordse Buurt toenemen.

Conclusie ruimtelijke analyse

De Noordse Buurtse Polder is een bijzondere polder in een landschap met diepe droogmakerijen, bovenlanden en veenweiden. De jonge droogmakerij is de afgelopen jaren van karakteristiek veranderd en heeft nu als basis voor de verdere ontwikkeling de interne ontsluiting met daaraan de woonpercelen en een ringkade rond de polder. Het gebied daaromheen is voornamelijk als weide in gebruik. Zowel deze huidige kwaliteit en karakteristiek als ook de historische veenweide-kwaliteit die in het omliggende landschap nog aanwezig zijn, vormen het startpunt voor het ontwerpen aan het Rietland en het bos.

Vanuit het ruimtelijk beleid zijn daarbij de volgende uitgangspunten meegegeven:

- De droogmakerij blijft als eenheid herkenbaar door beleefbaar houden randen (ringdijk/-vaart) en het hoogteverschil tussen laaggelegen droogmakerij en omringend land;
- Behoud van de Ringdijk en/of -vaart als herkenbare landschappelijke structuurdruager en begrenzing van de droogmakerijpolders.

04 Schetsontwerp Rietland

Kenschets beheertype

Voor het Rietland binnen het ontwerp geldt als natuuropgave de realisatie van het 'beheertype Dynamisch moeras' (N05.04). Dit beheertype zijn rietlanden met een hoge waterstand en een dynamisch waterpeil. Ze worden periodiek overstroomd met oppervlaktewater. Hierdoor is er minder sprake van verzuring en verbossing, waardoor de beheerintensiteit in deze gebieden lager is dan in veenmoerassen. Deze rietlanden zijn gesitueerd langs grote wateren en rivieroeveren, in oude rivierbeddingen, op (voormalige) buitendijkse gronden, en vaak ook op middels een natuurontwikkelingsproject omgevormde voormalige landbouwgronden, waar een dynamisch peilbeheer kan worden gerealiseerd.

Rietlanden komen voor op de overgang van water naar land. Het lage deel van Nederland is vrijwel volledig ontstaan als rietland. Het zwaartepunt van de verspreiding ligt in de klei- en riviergebieden van Nederland. Rietland ontstaat in voedselrijk water achter de duinen, in overstromingsvlakten van rivieren en beken. De bodems zijn zeer nat, voedselrijk en matig zuur tot neutraal.

Typische moerasplanten zijn hoge grassen als riet en rietgras, grote zeggen en biezen. Rietland is van groot belang voor vogels, vissen, amfibieën en enkele zoogdieren als otter, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Het Rietland omvat open begroeiingen van riet, lisdodde en biezen in water; rietlanden en rietruigten. Hierin weerspiegelt zich de overgang van water naar land. Het Rietland kan vrij open zijn met poeltjes waarin waterplanten groeien of al ouder met hoog opgaand riet die geleidelijk overgaan in ruigten met moerasspirea of poelruit. Een deel van de rietlanden wordt gemaaid, maar niet jaarlijks (overjarig riet).

Voor een goede kwaliteit en duurzame instandhouding is een natuurlijk fluctuerend waterpeil en een goede waterkwaliteit essentieel. Bij een vast peil zal veelal sprake zijn van gebrek aan nieuwvorming van riet en versnelde successie (ontstaan van struweel en bos in het Rietland) waardoor extra beheer nodig is om voldoende oppervlak en kwaliteit te behouden.

Afbakening

Een gevarieerd en structureel Rietland vormt een geschikte biotoop voor diverse faunagroepen zoals vogels, vissen en zoogdieren. Minstens dertig procent van de oppervlakte van het beheertype wordt ingenomen door riet, hoge zeggen en/of hoge biezen. Dit structurelement is van groot belang als broedgebied voor moeras- en rietlandvogels zoals grote karekiet, roerdomp, purperreiger, snor en rietzanger. Het broedgebied voor roerdomp en grote karekiet is in onze strak gereguleerde watersystemen sterk afgenomen waardoor beide vogelsoorten erg zeldzaam zijn geworden. Beide vogelsoorten hebben grote rietlanden nodig met waterriet en als gevolg daarvan een dynamisch peilbeheer. Vanwege allerlei functies binnen een gebied, is een dergelijk peilbeheer niet of nauwelijks realiseerbaar. Binnen de Noordse Buurt echter ligt hiervoor een uitgelezen kans. Door de inrichting wordt bijgedragen aan behoud en versterking van de landelijke populaties.

De meest belangrijke kenmerken van het Rietland zijn:

- Het 'beheertype Dynamisch moeras' omvat waterriet en verlandingsvegetaties zoals riet- en biezenvegetaties, natte ruigte en grote zeggenvegetaties.
- Rietland kan tot 20% uit open water bestaan en tot 10% uit struweel. De zomersituatie geldt hier als referentiepunt.
- In de nattere delen varieert de grondwaterstand tussen 0 en -20 cm.

20% open water
van -3.30 tot -3.55 NAP

70% rietvelden
van -2.60 tot -3.30 NAP

10% struweel
van -2.40 tot -2.60 NAP

nieuwe kade van het Rietland

Open water en struweel als
bufferzone voor rietlanden

Open water als doorzicht

Historisch patroon als basis

Rietvelden (voor doelsoort Roerdomp)

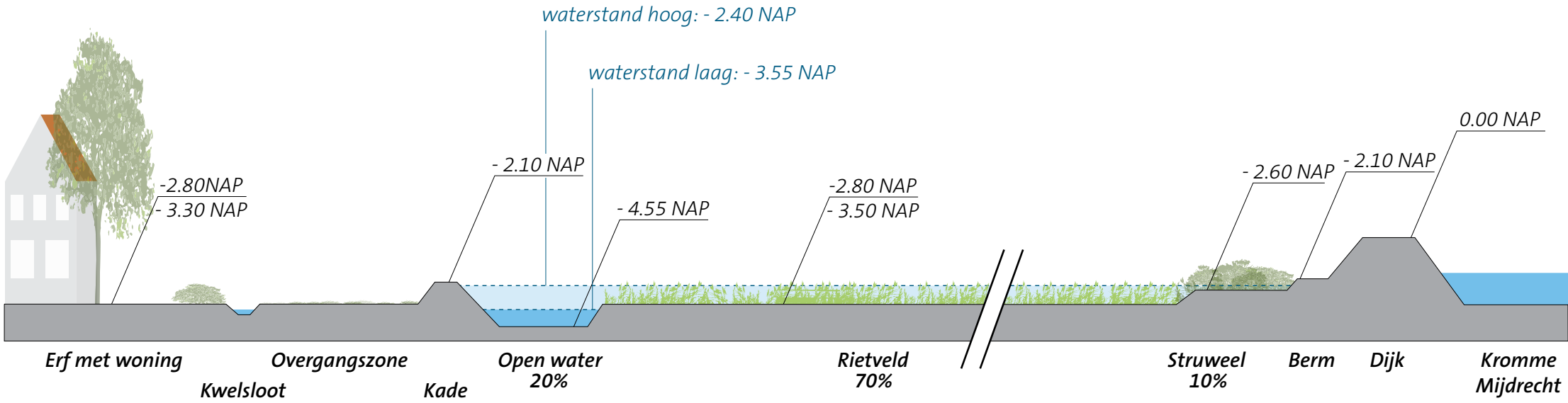
Schetsontwerp Rietland

In het schetsontwerp komen de landschappelijke historie van het gebied, de functionele eisen aan het Rietland en de bestaande maaiveldhoogten bij elkaar. Het gehele plangebied van het Rietland ligt op het hogere deel van de Noordse Buurtse Polder tegen de Kromme Mijdrecht aan. Rond het plangebied moet een kade worden aangelegd om de gewenste hoge waterstand te kunnen keren. Met deze ingreep wordt als het ware het voormalige bovenland weer hersteld, wat heel goed past in de ruimtelijke karakteristiek van het omliggende landschap (zie pagina 16-17). Deze geschiedenis en het bijbehorend landschappelijk patroon is de basis voor het schetsontwerp en de indeling van het Rietland.

De voor het Rietland noodzakelijke kade aan de noord-, west- en oostzijde volgen de richtingen van de huidige verkaveling van de droogmakerij en vormen de scheidslijn met het 'verkavelingspatroon' van het Rietland. Binnen het Rietland is vervolgens het element 'open water' tegen de kade tussen woningen en element 'rietveld' gesitueerd. Dit zijn de lagere delen in het plangebied waardoor het grondverzet beperkt wordt en daarbij realiseert het open water een extra afstand tussen de woningen en de rietvelden, waar de verstoringsgevoelige doelsoort de Roerdomp baat bij heeft.

Vanuit de open water zone lopen watergangen het rietveld in. De maatvoering en dichtheid van de watergangen dienen in een volgende ontwerpstep nader te worden bepaald. Voor deze noodzakelijke dooradering van het Rietland wordt het historisch landschappelijk patroon met de kenmerkende knik in de verkavelingsrichting als uitgangspunt voor de inrichting gehanteerd. Hierbij wordt zowel verwezen naar de waterstructuur van de droogmakerij als het voormalig bovenland.

Op de hogere delen in het oosten van het plangebied zal struweel zich kunnen ontwikkelen, wat net als het water aan de westzijde een buffer vormt tot de rietvelden. Het struweel heeft een hoogte van ongeveer 3 tot 5 meter. De zones waar struweel zich kan gaan ontwikkelen worden zo gekozen dat vanaf de lagere delen op de kade van de Kromme Mijdrecht mooie zichten ontstaan over de watergangen het Rietland in.

Schematische weergave van indeling van Rietland in relatie tot maaiveldhoogte en waterpeilen

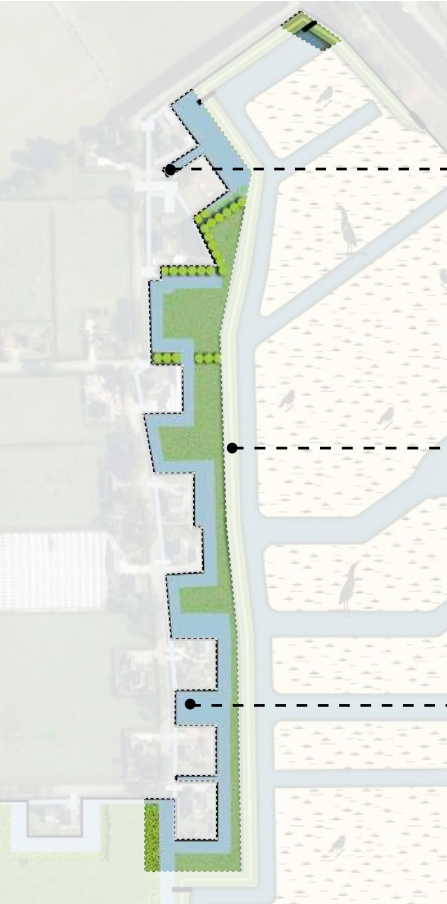
Huidige situatie van het zicht vanaf de Kromme Mijdrechkade richting Floraweg

Artist impression van het zicht vanaf de Kromme Mijdrechkade over nieuwe Rietland

Kade als heldere lijn tussen Floraweg en Rietland

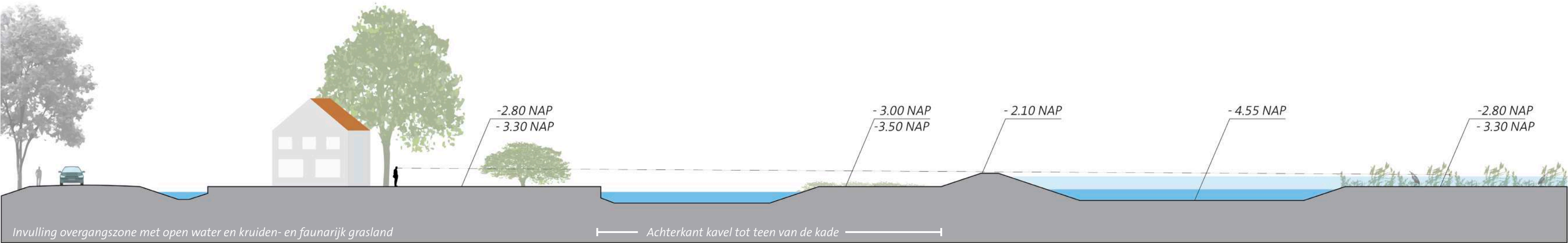

Open water direct langs de percelen, op grens NNN gebied

Kade op afstand van de erven, met daartussen een 'overgangszone'

Sloten en bestaande waterpartijen in stand houden, percelen hiertussen inrichten met open water of bloemrijk grasland

Locatie overgangszone naar Rietland

Invulling overgangszone met open water en kruiden- en faunairijk grasland

Inrichting overgangszone

De inrichting in de Noordse Buurt is de afgelopen jaren behoorlijk gewijzigd. Van een droogmakerij met een kleinschalig kassengebied is het nu een open polder met erven met open tussengebieden geworden. De Noordse Buurt zal verder transformeren met de komst van het Rietland. In de bestuursopdracht voor het realiseren van het Rietland is nadrukkelijk meegegeven om samen met de bewoners van de erven die grenzen aan het projectgebied, op zoek te gaan naar een uitwerking van grens tussen de woonkavel en het Rietland. In het schetsontwerp is hiervoor een overgangszone van 30 meter ingetekend. De kade vormt niet alleen in waterhuishoudkundige zin een grens, maar het is ook een landschappelijke grens tussen het Rietland en de overgangszone. Waar in het Rietland teruggegrepen wordt op het landschappelijk patroon van voor de drooglegging, vormt de verkaveling van de droogmakerij de basis voor de overgangszone.

In keukentafelgesprekken zijn opties voor de invulling van de zone voorgesteld:

- nat kruiden- en faunairijk grasland;
- rietveld;
- water;
- boomrijke en (bloeiende) struikrijke begroeiing.

De bewoners hebben hun voorkeur uitgesproken. Bijna alle aanwonenden hebben de voorkeur voor een brede watergang rond de woonkavels in combinatie met bloemrijk grasland. Na het verzamelen van alle voorkeuren is een geïntegreerd voorstel gemaakt om een aantrekkelijk maar ook beheerbaar landschappelijk beeld te kunnen realiseren. Met maatwerk zijn alle voorkeuren in het schetsontwerp verwerkt.

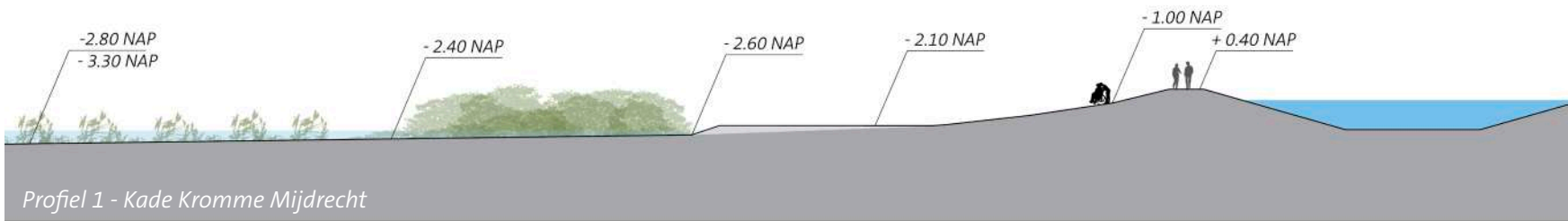
Aandachtspunt bij de inrichting van de overgangszone is het mogelijke uitzicht vanuit de woning en de tuin over het Rietland naar de kade van de Kromme Mijdrecht. De kade achter de woonkavels is in het onderstaande principeprofiel op de uiteindelijke kerende hoogte ingetekend. Door de inklink van het materiaal waar de kade uit opgebouwd is, zal het profiel en de aanleghoogte van de kade groter zijn. Daardoor zal in de eerste jaren de kade nadrukkelijker in beeld zijn. Vanwege de privacy van de bewoners aan de Floraweg zal de kade niet recreatief ontsloten worden. Ook is vanuit de natuurdoelstellingen van het Rietland recreatief gebruik ongewenst, vanwege de kans op verstoring.

Huidige situatie van het zicht vanaf Floraweg richting 'het Vergeten Putje'

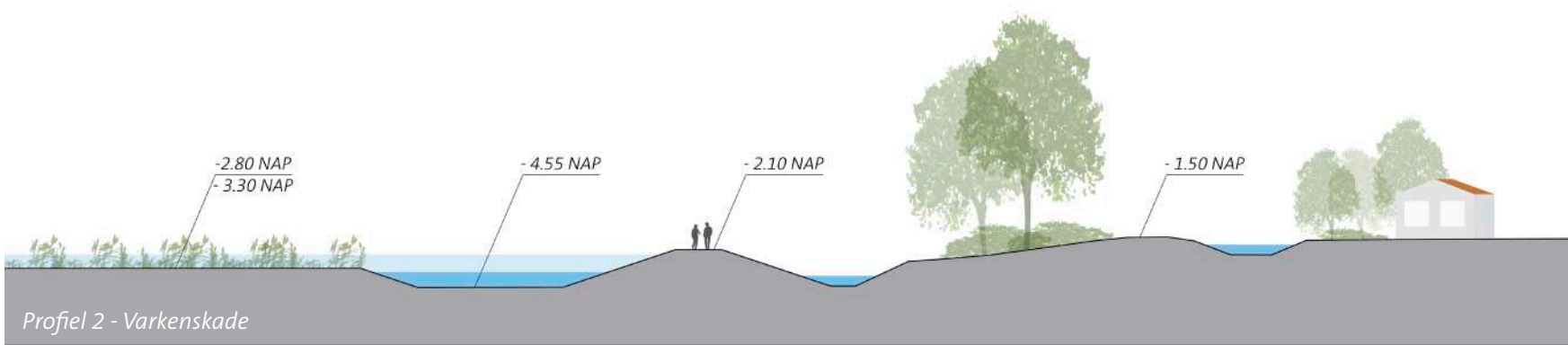

Artist impression van het zicht vanaf Floraweg richting de nieuwe kade en Rietland

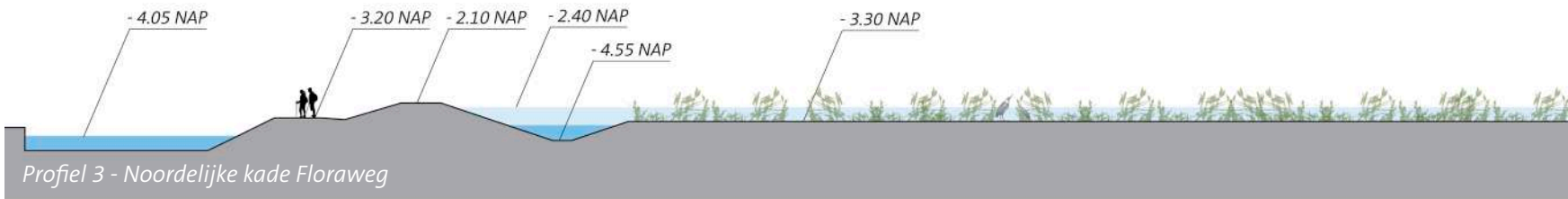

Rietland Struweelzone Steunberm
Talud 1:3 Wandelpad van
Rondje Noordse Buurt
op talud van kade Bestaande kade
met struipad Kromme
Mijdsrecht

Rietland Open water Kade met pad
Kruinbreedte 3m
Taluds 1:3 Huidige sloot Bestaande kade Madeira

Watergang naar
gemaal Weg naar gemaal Kade
Kruinbreedte 2m
Taluds 1:3 Watergang Rietland

Foto huidige situatie ter hoogte van principeprofiel 1

Foto huidige situatie ter hoogte van principeprofiel 2

Foto huidige situatie ter hoogte van principeprofiel 3

Kades

Het Rietland moet worden begrensd door een kade om het mogelijk te maken om het waterpeil op te zetten. Aan de oostzijde is de kade van de Kromme Mijdsrecht aanwezig en volstaat het aanbrengen van een steunberm als overgang tussen waterkering van de Kromme Mijdsrecht en het Rietland. De steunberm heeft een talud van 1:3 van de kerende hoogte van NAP -2.10m tot NAP -2.60m om de overgang tussen kade en Rietland scherp te maken. Van daar loopt het maaiveld geleidelijk af naar de maaiveldhoogte van het Rietland. Iets hoger op het talud wordt het wandelpad van 'het rondje Noordse Buurt' gerealiseerd.

Langs de rest van het Rietland moet een nieuwe kade worden aangebracht. Aan de zuidzijde van het plangebied loopt de Varkenskade die door een teensloot wordt gescheiden van de kade van de naastgelegen polder Westveen. Op de plek van het huidige pad wordt de kade aangelegd en het asfaltpad wordt vervangen door het 'easy path' die al op een deel van de kade van de Kromme Mijdsrecht aanwezig is.

Aan de noordzijde van het Rietland wordt de kade naast de verbindingsweg tussen de Floraweg en de kade van de Kromme Mijdsrecht gelegd. Door de functie van de weg en de ligging naast de watergang naar het gemaal, is het ongewenst om de kade ter plaatse van de weg te realiseren. Het recreatief gebruik van deze kade en de kade ten oosten van de overgangszone bij de woonkavels aan de Floraweg wordt ontmoedigt (zie ook de beschrijving 'Inrichting overgangszone').

Watersysteem Rietland

Een nieuwe inrichting betekent in dit geval ook de noodzaak van het aanpassen van het huidige watersysteem in de Noordse Buurt. Het Rietland vereist andere waterpeilen dan nu het geval is. Er is voorzien in een nieuw flexibel waterpeil in deze zone (inclusief het Vergeten Putje) dat varieert tussen de NAP-2,4 m en NAP-3,55 m. Uitgangspunt daarbij is echter wel dat de waterhuishoudkundige situatie in de te handhaven functies/zones ongewijzigd blijft. Daarom blijft achter de kade die tussen het Rietland en de bebouwde zone aanwezig is het huidige waterpeil ongewijzigd.

De Noordse Buurt is beoogd een piekafvoer vanuit Westveen te kunnen opvangen. Deze piekafvoer zal in de toekomstige situatie worden afgevoerd via zowel de bestaande inlaat met stuw (donkerblauw in de Figuur) als de nieuw te realiseren inlaat met stuw in de noordoosthoek van Westveen (paars in de Figuur). Ook in reguliere afvoersituaties zal het overtollig water vanuit Westveen overigens over deze nieuwe stuw af wateren, direct op het Rietland. Een overschot aan water in het Rietland zal via een te realiseren stuw aan de noordzijde (geel in de Figuur) indirect afwateren naar het daar aanwezige gemaal, dat het te veel aan water de Kromme Mijdsrecht zal inpompen.

Een waterpeil zoals dat maximaal aan de orde kan zijn in het Rietland is te hoog voor het geplande Noordse Buurt Bos, vandaar dat ook een peilscheiding aanwezig zal moeten zijn tussen het Rietland en dit bos. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op het resterende deel van het te handhaven en nieuwe watersysteem.

Waternet zal akkoord moeten gaan met de nieuwe voorgestelde waterpeilen en hiervoor een peilbesluit moeten nemen.

intermezzo - de mug in veenweidegebieden

Natuurontwikkeling gaat vaak gepaard met angst voor muggenoverlast. Zeker daar waar het natte natuur betreft. Deze zorg wordt bij de natuurontwikkeling binnen de Noordse Buurt serieus genomen. De angst voor ‘meurzen’ is ongegrond, omdat deze niet in het te ontwikkelen Rietland voorkomen. De mogelijke overlast door ‘gewone muggen’ wordt voorkomen, door kennis over de verschillende levensstadia van muggen en het bijhorende leefgebied te integreren in het schetsontwerp.

Steekmuggen ontwikkelen zich meestal in oppervlaktewateren met een grote dynamiek in milieuvariabelen, zoals temperatuurwisselingen, uitdroging, organische verontreiniging en een wisselend zuurstofgehalte. Dit in tegenstelling tot veel van hun predatoren die dergelijke milieus veelal vermijden. Tijdelijke tot permanent ondiepe wateren die snel opwarmen en zuurstofloos raken, vormen een belangrijk broedgebied voor steekmuggen. Dit soort milieus ontstaan onvermijdelijk bij ontwikkeling van natte natuur maar zijn veelal ook in thuissituatie aanwezig in de vorm van stagnerend water in een bloempot, een regenton, e.d. Het is dus van belang dat bij de ontwikkeling van natte natuur de inrichting zodanig is dat predatoren van muggen hier eveneens hun leefgebied kunnen vinden.

Omdat het watersysteem van het Rietland zou is ingericht dat hier altijd permanent open water is, ook ten tijde van het ontstaan van tijdelijk afgesnoerde ondiepe wateren en droogvallende delen, is er dus altijd leefgebied aanwezig voor predatoren van steekmuggen. Op het moment dat de tijdelijk afgesnoerde ondiepe wateren en droogvallende delen weer in contact komen met het permanent open water, zijn deze delen weer te bereiken voor predatoren en hoeft het Rietland niet eerst opnieuw gekoloniseerd te worden door predatoren. Hierdoor blijft een permanente predatiedruk gegarandeerd.

Broed van steekmuggen dat zich bevindt in de droogvallende delen zal uitdrogen en zich niet ontwikkelen tot volwassen muggen. Het dynamisch watersysteem zorgt dus veel meer dan een watersysteem met een meer vast peil of een peil dat binnen een beperkte bandbreedte schommelt voor een ongunstig klimaat voor het volwassen worden van steekmuggen. Langs de kade die de bebouwing aan de Floraweg scheidt van het Rietland wordt een brede permanent watervoerende watergang gerealiseerd. Dit biotoop is weinig dynamisch en daarbij ongeschikt als broedgebied voor steekmuggen.

Voor volwassen steekmuggen zijn opgaande (al dan niet lijnvormige) houtige en hoge kruidachtige begroeiingen aantrekkelijk om te schuilen en geschikt om zich doorheen te verplaatsen. De begroeiing biedt bescherming tegen wind en wordt over het algemeen gekenmerkt door een hoge luchtvochtigheid. Hiermee vormt de begroeiing een verbindingszone tussen de plaats waar de larven zich ontwikkelen en eventuele bebouwing waar de volwassen steekmuggen op zoek gaan naar voedsel. Dit soort opgaande structuren zijn binnen het Rietland alleen voorzien aan de oostzijde in de vorm van struweel, richting de kade van de Kromme Mijdrecht. Tussen deze begroeiing en de bebouwing zullen dit soort begroeiingen zich niet opgaand en aaneen gesloten ontwikkelen.

De inrichting van het Rietland houdt door de aanleg van permanent open water nabij de bebouwing, het vermijden van opgaande aaneengesloten begroeiing tussen het struweel aan de oostzijde en de bebouwing en de borging van de aanwezigheid van permanent leefgebied van predatoren, rekening met het voorkomen van het ontstaan van preferente biotopen en broedgebied voor steekmuggen. Daarmee wordt de overlast door muggen als gevolg van de natuurontwikkeling sterk verminderd.

(naar: Verdonshot, P.F.M., 2009. Verkenning van de steekmuggen- en knuttenproblematiek bij klimaatverandering en vernatting. Alterra, rapportnummer 1856. In opdracht van Ministerie van LNV)

05 Schetsontwerp Noordse Buurt Bos

Kenschets Hoog- en Laagveenbos

Voor het NNN-bos binnen het ontwerp geldt als opgave realisatie van het beheertype Hoog- en laagveenbos (N14.02). Hoog- en laagveenbos is bos op natte standplaatsen op venige bodem met dominerende soorten als zwarte els, zachte berk en grauwe wilg. Vegetatiekundig behoren deze bossen tot het Elzenverbond, verbond van de berkenbroekbossen en verbond van wilgenbroekstruwelen. Soms zijn deze bossen heel structuurrijk, soms vrij uniform. Hoog- en laagveenbos omvat bossen en struwelen en komt in vrijwel alle landschapstypen voor, waarbij hoogveenbossen tot de meest zeldzame broekbossen behoren. Water speelt een grote rol binnen het beheertype en bepaalt voor een groot deel de begroeiing. Bij veel invloed van regenwater (vooral in hoogveen) domineert de zachte berk en een ondergroei van veenmossen en dwergstruiken, bij invloed van grondwater (in laagveen en dalen) juist de zwarte els en moerasplanten. Aaneengesloten struwelen komen vooral voor in hoog- en laagveengebieden met soorten als grauwe wilg, gagel en zwarte appelbes. Op open plekken domineren moerasplanten. Hoog- en laagveenbossen kennen een hoge diversiteit bij veel structuurvariatie en de afwezigheid van verdroging. In Hoog- en laagveenbossen met elzen ontstaat deze variatie bij een hoge ouderdom door het ontstaan van hogere wortelkluiten en poelen na het omvallen van oude bomen.

Uitgangspunten voor schetsontwerp

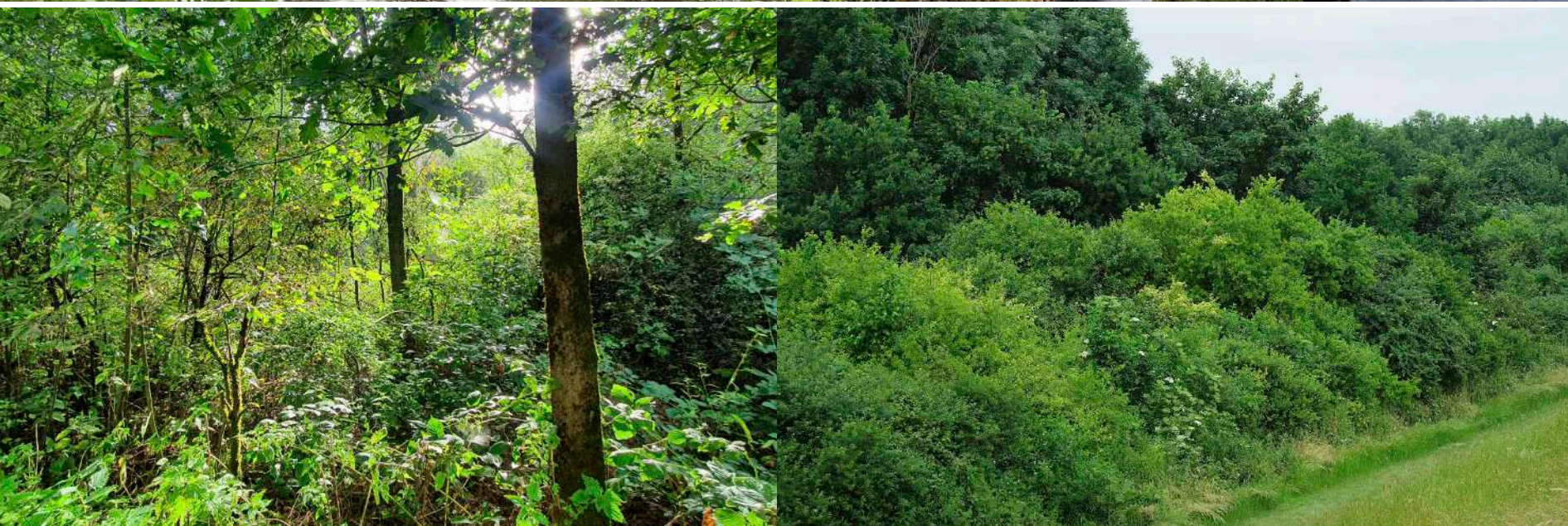
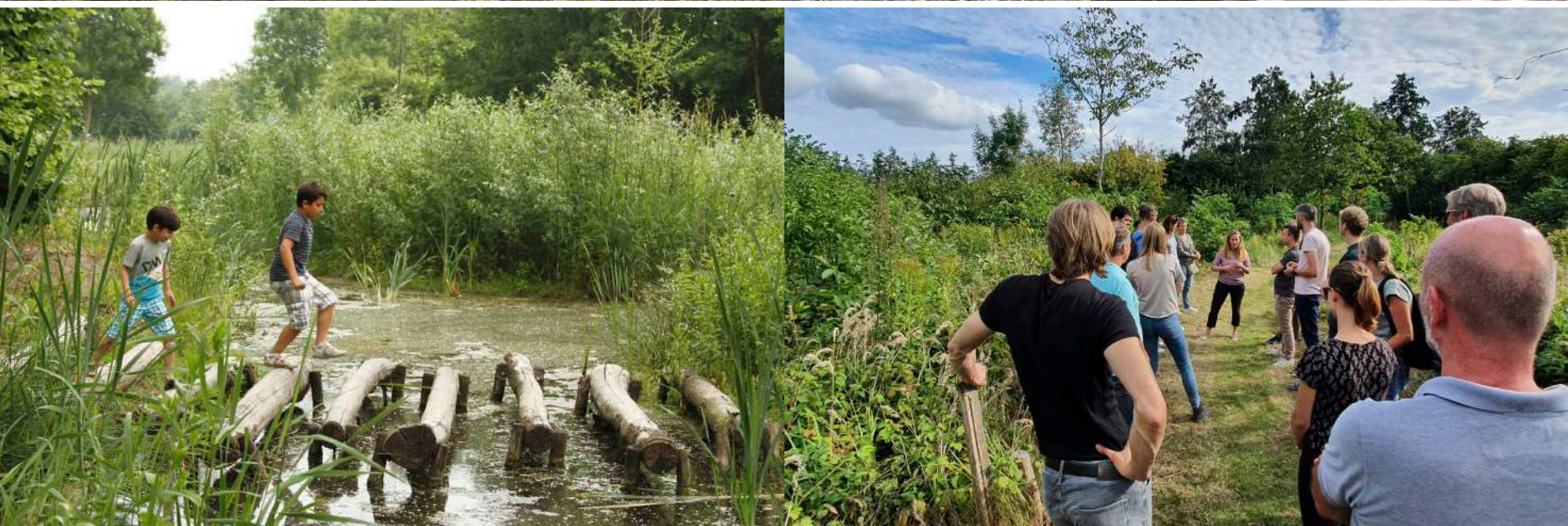
- Ophoging door grond uit Rietland
- Maaiveldhoogte geleidelijke overgang naar hogere en drogere gemeentebos
- Routes d.m.v. struinpaden en vlonders
- Extensief gebruik: wandelen
- Aanplant met ruimte voor spontane ontwikkeling
- Soorten van het Elzenbroekbos en Wilgenbroekstruweel: zwarte els, grauwe wilg, geoorde wilg, zachte berk
- Ondergroei: sporkehout, lijsterbes en zwarte bes
- Overgangszone woonbebouwing Floraweg zuid naar bos
- Maximale bosbeleving (ook op smalste deel van het bos)
- Zichtbaarheid/beleefbaarheid kade Noordse Buurtse Polder

Kenschets Gemeentebos

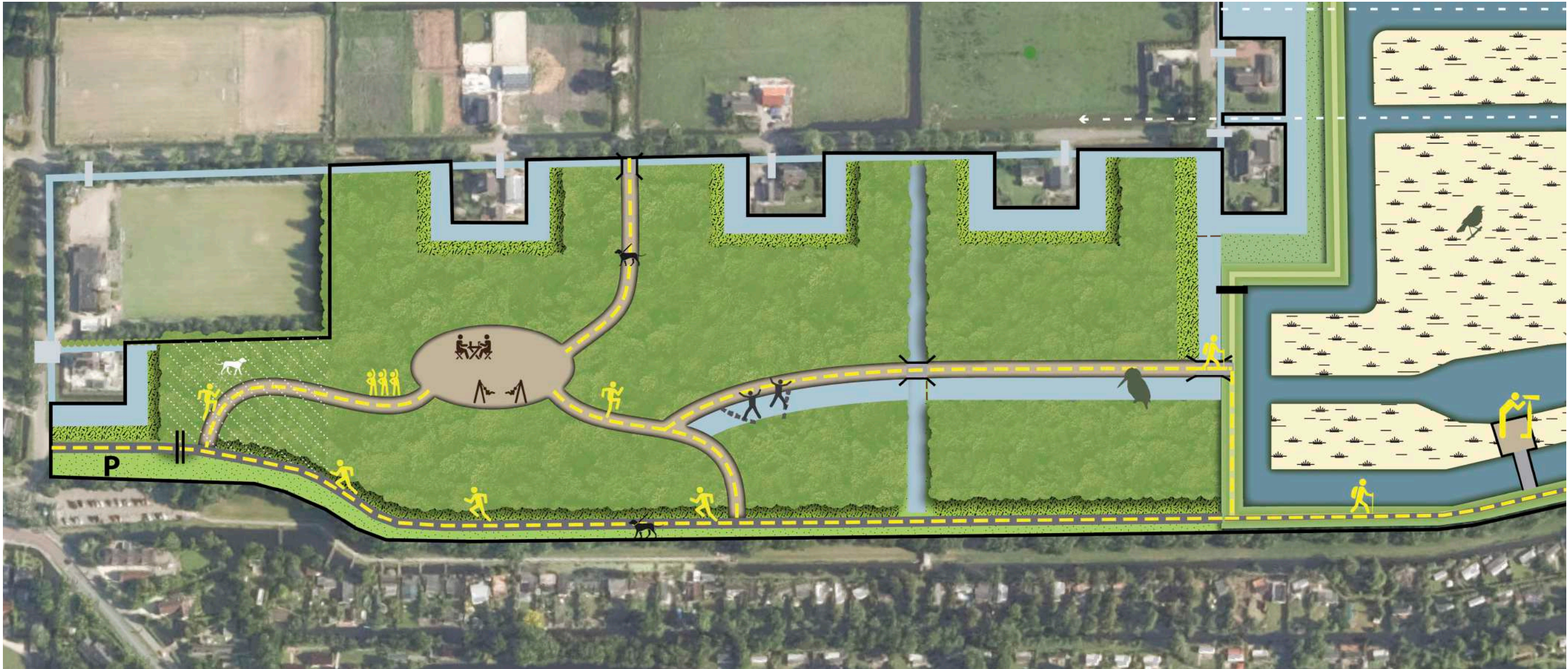
Het drogere gemeentebos is een variatie op het meer natuurlijke eiken-beukenbos. Het is een loofbos dat gedomineerd wordt door bij de omstandigheden passende soorten als zomereik, esdoorn, es en gladde iep. Er is sprake van twee etages waarbij de eerste bestaat uit hoog opgaande bomen die wat ruim uit elkaar staan en samen de bovenste kroonlaag vormen. Hieronder bevindt zich een tweede boomlaag van wat meer opeen staande bomen en met name struiken die samen de ondergroei vormen. Een kruidlaag komt alleen voor op open plekken en langs de randen. Deze vormt onderdeel van de mantel- en zoomvegetatie. Deze afwisseling en de geleidelijke overgang naar het naastgelegen natte NNN-bos, zorgt voor de door de gemeente geambieerde hoge mate aan biodiversiteit bij de bosontwikkeling.

Uitgangspunten voor schetsontwerp

- Ophoging met grond uit het Rietland
- Maaiveldhoogte geleidelijke overgang naar lagere en nattere NNN-bos
- Routes d.m.v. halfverharde paden en vlonders
- Recreatieve functies: natuurlijk spelen, ruimte voor hondenbezitters en langs wandelpaden enkele kleine speel- of trimtoestellen.
- Aanplant met ruimte voor spontane ontwikkeling
- Soorten van het eiken-beukenbos: zomereik, esdoorn, es en gladde iep
- Ondergroei: gewone vogelkers, éénstijlige meidoorn, hondsroos, egelantier, wilde kardinaalsmuts, Gelderse roos
- Vruchtdragende soorten: Walnoot, Zoete kers, Hazelnoot, Appel, Egelantier en Gewone vlier
- Overgangszone woonbebouwing Floraweg zuid naar bos
- Maximale bosbeleving (ook op smalste deel van het bos)
- Zichtbaarheid/beleefbaarheid kade Noordse Buurtse Polder
- Parkeervoorziening 20 auto's en fietsen ter hoogte van de ir. J. Nysinghweg

Referentiebeelden NNN-bos (boven), gebruik (midden) en gemeentebos (beneden)

Legenda

 Bos	 Rietland	 Wandelroute	 Kinderspeelelement
 Zoom-mantelvegetatie	 Open water (rietland)	 Parkeerplaats	 Natuurbelevpunt
 Bloemrijkgrasland (bos)	 Struweel	 Picknickplek	 Zichtlijnen en uitzichten
 Wandelpad	 Nieuwe kade rietland	 Trimroute met toestellen	 Toegang tot kavel
 Watergang	 Bloemrijk grasland (rietland)	 Hondenloslooplek	 Afsluiting rietlandkade
 Brug	 Boomsingel	 Kinderspeelelement	 Alleen bestemmingsverkeer

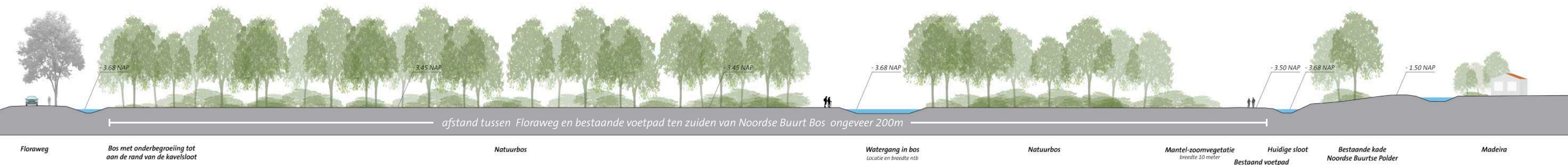
Schetsontwerp Noordse Buurt Bos

Het plangebied voor het ontwikkelen van 11,5 ha bos ligt tussen de Floraweg en de Varkenskade in. Vanuit de ambitie van de gemeente en de NNN-opgave om bos te ontwikkelen wordt in het schetsontwerp gestreeft naar de maximale invulling van de 11,5 ha met één bos (zonder harde grens tussen beide bossen). In dit bos zit een overgang van het drogere gemeentebos met een intensiever recreatief gebruik in het westen naar het nattere NNN-bos met een extensiever recreatief gebruik tegen het Rietland aan. Het maaiveld loopt geleidelijk van het westen naar het oosten af. Het verschil tussen beide bossen en de overgang daartussen is gevisualiseerd in de principeprofielen op de volgende pagina's.

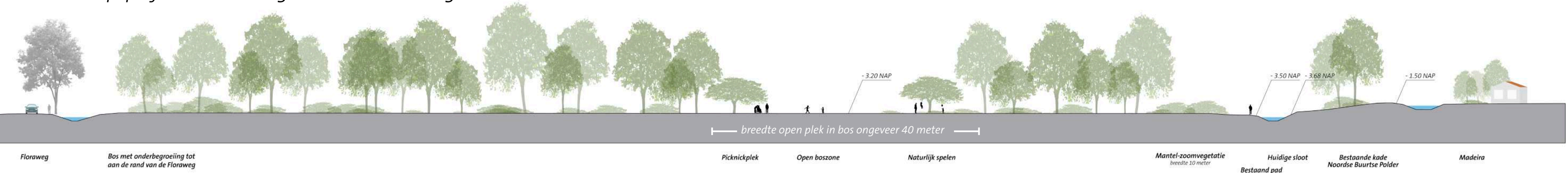
In het gemeentebos wordt een open plek gecreëerd, die ruimte biedt voor één mogelijk toe te voegen functie. Het plangebied is te klein voor meerdere open plekken of functies zonder de gewenste bosbeleving aan te tasten. De centrale open plek in het gemeentebos is door een pad verbonden met de parkeerplaats aan de westzijde. Vanuit de open plek gaat ook een pad naar de Voordijkseweg en Floraweg. Het pad dat naar het nattere NNN-bos gaat, wordt uitgevoerd in een vlonderconstructie met één hoogte om comfortabel door het natte bos te kunnen lopen en ook het hoogteverschil van het maaiveld in het gemeentebos en het NNN-bos beleefbaar te maken.

In het ontwerp wordt met het bos bij de randen aangesloten bij het bestaande landschappelijk patroon van de droogmakerij. Het bos wordt als het ware de vervanger van de voormalige kassen. De paden die het bos ingaan starten in de richtingen van de verkaveling van de droogmakerij maar gaan snel over in sierlijke bogen om zo weinig mogelijk doorzichten langs de paden te laten ontstaan. Hierdoor wordt de bosbeleving gemaximaliseerd. De watergangen in het NNN-bos lijnen zowel uit met de watergangen in het Rietland als ook het verkavelingspatroon van de droogmakerij. Zij vormen een visuele link en tegelijkertijd ook een overgang.

Principeprofiel van Floraweg naar Madeira door NNN-bos

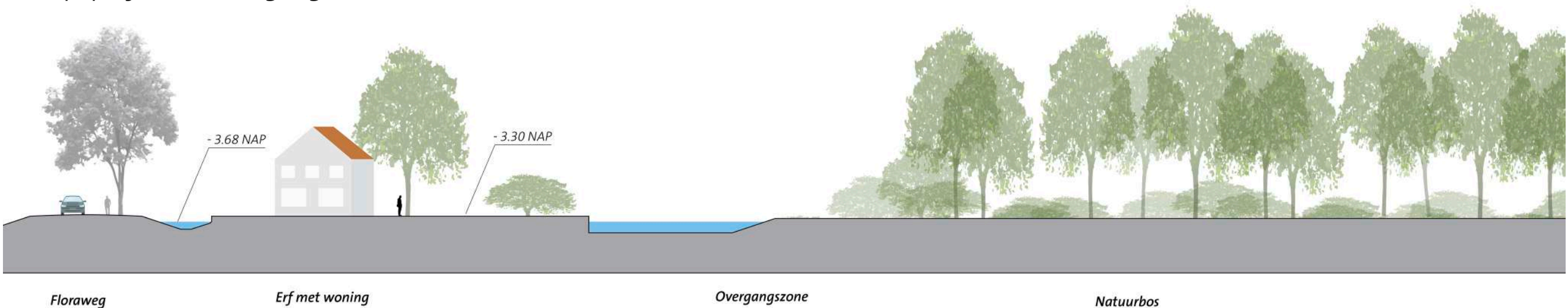
Principeprofiel van Floraweg naar Madeira door gemeentebos

Principeprofiel van ir. J. Nysinghweg naar kade Rietland

Principeprofiel van overgangszone naar NNN-bos

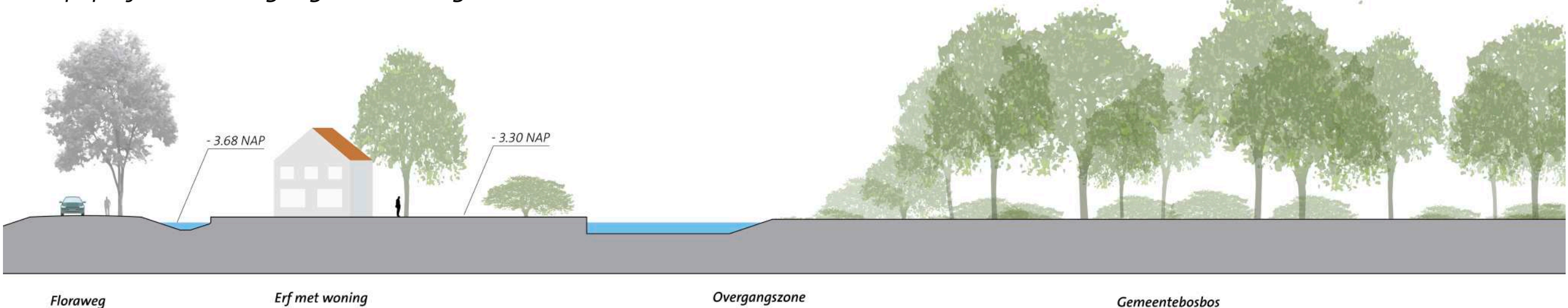
Inrichting overgangszone

In de bestuursopdracht is ook voor het te ontwikkelen NNN-bos en gemeentebos meegegeven om samen met de bewoners van de erven die grenzen aan het projectgebied, op zoek te gaan naar een uitwerking van grens tussen de woonkavel en het bos. In het schetsontwerp is hiervoor een overgangszone ingetekend.

- In keukentafelgesprekken met de direct aanwonenden zijn opties voor de invulling van de zone voorgesteld:
- kruiden- en faunarijk grasland overgaand in mantel-zoomvegetatie;
 - bosontwikkeling tot aan de woonkavelsloot;
 - open water.

De bewoners hebben hun voorkeur uitgesproken. Alle aanwonenden hebben de voorkeur voor een brede watergang rond de woonkavels in combinatie met een mantel-zoomvegetatie. Na het verzamelen van alle voorkeuren is een geïntegreerd voorstel gemaakt om een aantrekkelijk maar ook beheerbaar landschappelijk beeld te kunnen realiseren. Met maatwerk zijn alle voorkeuren in het schetsontwerp verwerkt.

Principeprofiel van overgangszone naar gemeentebos

Huidige situatie van het zicht vanaf Floraweg richting Madeira door Noordse Buurtbos

Artist impression van het zicht vanaf Floraweg richting Madeira door Noordse Buurtbos

Watersysteem Noordse Buurtbos

Het Noordse Buurt Bos bestaat uit een westelijk deel dat zal worden ingericht als recreatiebos en aan de oostzijde als een laagveenbos (NNN) dat nattere omstandigheden vraagt. Dit verschil zal in de maaiveldhoogte worden gecreëerd. Het waterpeil in het natte bosdeel (oostelijk van de te handhaven doorgaande zuid-noord watergang) zal in ieder geval hoger zal zijn dan NAP-3,68 m (het daadwerkelijk in te stellen peil is afhankelijk van de uiteindelijke maaiveldhoogte waarop de inrichting wordt opgeleverd, mede afhankelijk van indikking/oxidatie bagger en overschot grondbalans inrichting Noordse Buurt).

Het natte deel van het Noordse Buurt Bos zal met een zogenaamde vlotterstuw automatisch (zonder stroom) worden gevoed en op peil gehouden vanuit het Rietland (bruine stuw in Figuur). Overtollig water zal worden afgelaten op de doorgaande watergang door het bos via een handmatig in te stellen stuw die (rode stuw in Figuur).

Uitgangspunt is ook hier dat dat de waterhuishoudkundige situatie in de te handhaven functies/zones ongewijzigd blijft. Daarom blijft aan de noordkant ter plaatse van de bebouwde zone, aan de westkant (daar waar ook het droog bos gepland is) en ten zuiden van de Varkenskade het huidige leggerwaterpeil gehandhaafd (dan wel het praktijkpeil dat aan de orde is). Om ook in het meer oostelijk deel van de watergang langs de Varkenskade het waterpeil op een wat lager niveau te houden zal ter plaatse van de huidige te handhaven inlaat vanuit Westveen (blauwe stuw in Figuur) een kruisende duiker moeten worden aangelegd (rood aangegeven in Figuur).

De huidige te handhaven inlaat vanuit Westveen naar Noordse Buurt zal in de toekomst gebruikt blijven worden voor piekafvoeren en waterinlaat wanneer in de zone ten noordwesten van het plangebied (Noordse Buurt bebouwd) een watervraag aan de orde is.

Recreatienetwerk in omgeving

Met de realisatie van het Noordse Buurt Bos, transformatie van de camping de Visotter en de mogelijke verdere invulling van het centrale middengebied, wordt de Noordse Buurt een recreatieve trekker in de omgeving. De kruising van de N463, de Noordse Dorpweg en de Ir. J. Nysinghweg wordt daarmee de toegangspoort naar de Noordse Buurt en een mogelijk startpunt van vele routes. In het huidige schetsontwerp zijn 10 parkeerplaatsen voor auto's en fietsen opgenomen voor de bezoekers aan het Noordse Buurt Bos en 10 parkeerplaatsen voor bezoekers aan Westveen. Voor het moment is dat voldoende. Maar bij de verdere ontwikkeling van de recreatie in de directe omgeving is het van belang dat op het schaalniveau van de Noordse Buurt wordt nagedacht over de inrichting van dit bijzondere punt in de polder en op welke manier de toegang gefaciliteerd wordt. Een samenwerking tussen de voetbalvereniging, Madeira, de Visotter en de provincie en gemeente is daarbij denkbaar.

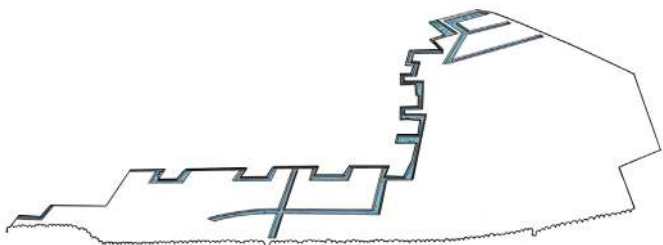

06 Fasering in uitvoering

De fasering van de realisatie van het Rietland en het Noordse Buurt Bos heeft een sterke relatie met de baggeropgave van Westveen. Daardoor kan de fasering pas vormkrijgen als duidelijk is wanneer het baggeren plaatsvindt en hoe, waar en wanneer de bagger (tijdelijk) wordt opgeslagen. Met de inrichting zal ze snel als mogelijk worden gestart. Het uitgangspunt hierbij zal zijn dat overlast zo veel als mogelijk wordt beperkt.

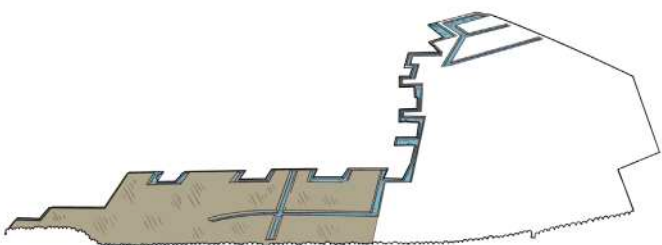
Animatie van de fasering van de uitvoering

01

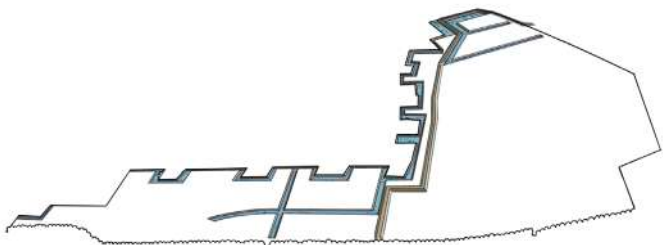
We starten in 2024 met het graven van watergangen.

02

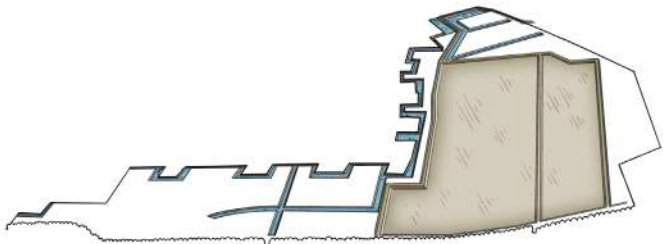
De grond die vrijkomt wordt gebruikt voor ophoging van de bosgrond...

03

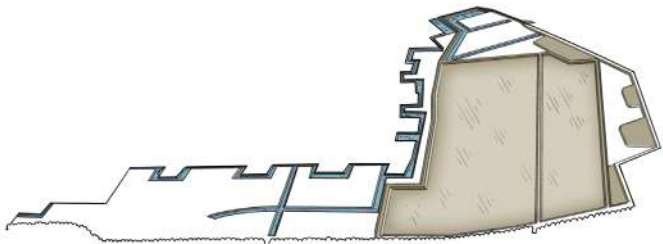
... en het bouwen van de kades rond het rietland.

04

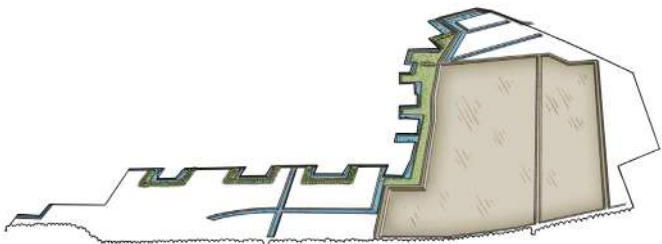
Bagger uit Westveen verspreiden we op het rietland om in te drogen...

05

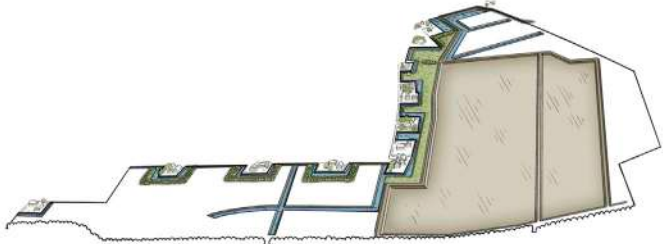
... en gebruiken we als steunberm voor de Kromme Mijdsrecht-kade.

06

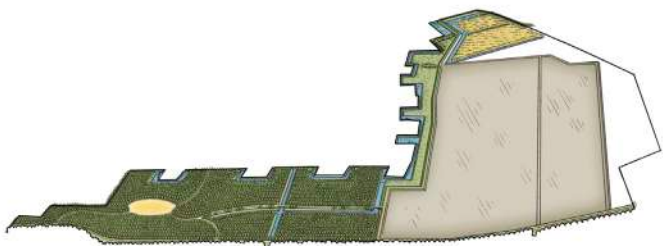
In de tussentijd wordt de overgangszone aangelegd...

07

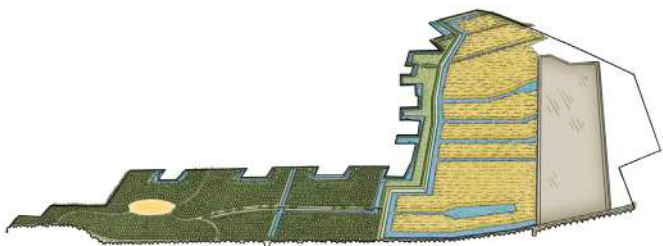
... tussen de huizen en de nieuwe natuur.

08

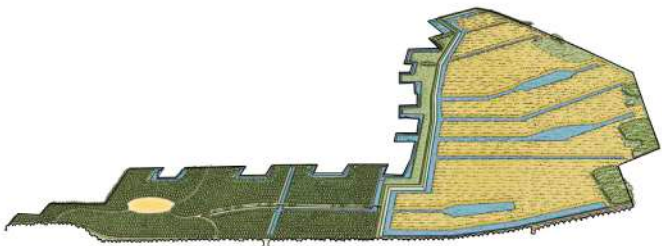
We planten het bos en het eerste deel van het rietland.

09

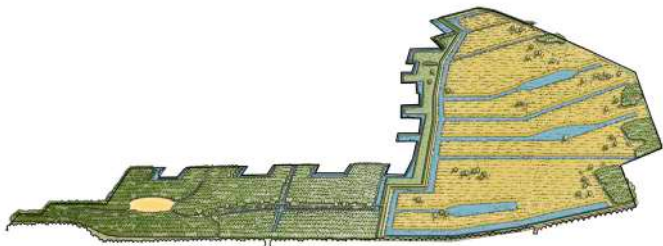
Als de grond uit Westveen gedroogd is...

10

...leggen we het overige deel van het rietland aan.

11

In 2027 zijn we klaar!

07 Beheer en onderhoud

De inrichting en het beheer van het bos en het Rietland moet gericht zijn op ontwikkeling en instandhouding van soorten- en structuurrijke vegetaties waarin kenmerkende soorten hun leefgebied of standplaats vinden. Binnen het schetsontwerp worden vijf deelgebieden onderscheiden waarvoor beheer nodig is: Rietland en NNN-bos (Natuurmonumenten), gemeentebos (gemeente Nieuwkoop), kaden (gemeente Nieuwkoop in samenwerking met Waternet) en overgangszones (gemeente Nieuwkoop). In het definitief ontwerp zal het beheer en onderhoud verder uitgewerkt worden.

